

Handläggare
Lars Wennberg

Till
Hägersten-Liljeholmens
stadsdelsnämnd 2018-05-24

Telefon: 08-50823064

Tertialrapport 1 för 2018

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner förslaget till tertialrapport 1 för 2018 med helårsprognos och överlämnar den till kommunstyrelsen och stadens revisorer.
2. Nämnden godkänner en ökad omslutning med 44,2 mnkr.
3. Nämnden ansöker om medel för trygghetsskapande åtgärder med 1,6 mnkr enligt bilaga 2.
4. Nämnden beslutar i enlighet med kommunstyrelsens uppmaning att öka årsmålet för indikatorn Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb under målet 3.3.
5. Nämnden beslutar om reviderad lokal handlingsplan mot våldsbejakande extremism enligt bilaga 3.
6. Nämnden beslutar i enlighet med kommunstyrelsens uppmaning att komplettera väsentlighets- och riskanalysen med de största utmaningarna inom individ- och familjeomsorgen enligt bilaga 4.
7. Paragrafen justeras omedelbart.

**Hägersten-Liljeholmens
stadsdelsnämnd**

Telefonvägen 30, Box 490
12904 Hägersten
08-50823064
08-50822000
lars.wennberg@stockholm.se

stockholm.se

Innehållsförteckning

Sammanfattande analys	4
Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål	7
1. Ett Stockholm som håller samman	7
1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor.....	7
1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla.....	10
1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar	15
1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo	19
1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla	20
1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande.....	22
1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet	24
2. Ett klimatsmart Stockholm	30
2.1 Energianvändningen är hållbar	30
2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade	32
2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning	32
2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva.....	33
2.5 Stockholms miljö är giftfri.....	34
2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund.....	36
3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm	36
3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion.....	37
3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad.....	37
3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva	38
3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet	41
3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar	42
4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm	43
4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika.....	43
4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor.....	44
4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering.....	48
4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention.....	49
4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld	50
4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla.....	52

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande.....	55
4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning.....	57
Uppföljning av ekonomi	58
Uppföljning av driftbudget	58
Resultatenheter	62
Investeringar	63
Försäljningar av anläggningstillgångar.....	63
Betydande projekt som inte är investeringar	63
Omslutningsförändringar	64
Budgetjusteringar.....	64
Medel för lokaländamål.....	64
Analys av balansräkning.....	64
Synpunkter och klagomål.....	64

Bilagor

Bilaga 1 Sdn22 T1 2018

Bilaga 2

- a) Trygghetsskapande medel TREKANTEN
- b) Trygghetsskapande medel HUNDRASTGÅRD
- c) Trygghetsskapande medel GÅNGTUNNEL
- d) Trygghetsskapande medel GESTALTNING PLATS

Bilaga 3 Handlingsplan mot våldsbejakande extremism

Bilaga 4 Plan för internkontroll med väsentlighets- och riskanalys

Sammanfattande analys

Stadsdelsnämnden redovisar i detta ärende att den inom ramen för tillgängliga resurser i huvudsak bedöms uppnå målen för verksamheterna och därför bidrar till uppfyllelse av kommunfullmäktiges fyra inriktningsmål för år 2018. Det ekonomiska resultatet visar ingen avvikelse efter resultatöverföring och ett underskott om 6,3 mnkr före resultatöverföring.

Förvaltningen bedömer att 25 av kommunfullmäktiges 26 mål för stadsdelsnämndens verksamhetsområden kommer att uppnås helt under året och att ett mål kommer att uppnås delvis. Merparten av indikatorerna bedöms uppnås liksom nämndens mål. Ett arbete pågår för att ytterligare förbättra målpuppfyllelsen och utveckla ekonomistyrningen.

Ett Stockholm som håller samman

Nämnden bedömer att inriktningsmålet om ett Stockholm som håller samman kommer att uppfyllas.

Förskolan är grunden för barnens goda uppväxtvillkor och jämlika livschanser. En hög andel av barnen som bor i Hägersten-Liljeholmen är inskrivna i förskolan, 96,6 % av barnen mellan 2-5 år. Alla sökande erbjuds förskoleplats inom garantitiden. Stadsdelsnämndens 67 förskolor hade vid tertialets slut 5052 barn inskrivna fördelat på 295 barngrupper. Därutöver finns en allmän förskola och fem öppna förskolor.

Den genomsnittliga andelen förskollärare i stadsdelsområdet är 35,2 procent och det varierar mellan de olika förskoleområdena och förskolorna. Andelen förskollärare har sjunkit under en rad år. Det råder stor brist på förskollärare inom hela Storstockholmsområdet. Samtidigt som förskolan bygger ut.

De stora utmaningarna är att i ett växande stadsdelsområde bevara och utveckla kvalitén. Inom förskoleverksamheten har nyckelfaktorer för detta identifierats. Personalen är den främsta resursen för en god kvalitet i förskolan. Det råder brist på utbildad och kompetent personal. För flera enheter medger inte ekonomin att ha samma höga ambitionsnivå vad gäller andelen förskollärare som Kommunfullmäktiges årsmål. Att kunna locka nya kompetenta medarbetare är angeläget. Samarbete med flera läroanstalter pågår för att erbjuda studenter praktik inom förskolan med utbildade och kompetenta handledare.

Socialtjänsten har som mål att skapa jämlika livsvillkor för alla stadsdelsområdets invånare. Förebyggande arbete, tidiga insatser och insatser från den egna öppenvården prioriteras både när det gäller barn, unga och deras familjer samt vuxna med missbruk. Rättssäkerheten i arbetet med barn- och ungdomsutredningar förbättras då handläggningstider för utredningar och förhandsbedömningar blir kortare. Mätningar visar att vuxna missbrukares livssituation förbättras efter insatser från förvaltningen. Förvaltningens socialpsykiatriska verksamheter fokuserar på att brukaren ska få ett gott bemötande och att delaktigheten för brukaren utvecklas. Att motverka hemlöshet och verka för mer självständiga och permanenta boendelösningar för hemlösa bland socialtjänstens målgrupper är prioriterat. Uppbyggnad av det sociala stödet till nyanlända pågår.

Barn och unga erbjuds en varierad och stimulerande fritid som motsvarar de önskemål och behov som finns hos stadsdelsområdets unga. Förvaltningen har bedrivit ett utvecklingsarbete med syfte att undersöka hur en fritidsverksamhet kan utformas så att den både tilltalar en bred grupp ungdomar och har ett tydligt preventionsperspektiv som bidrar till ett minska den psykiska ohälsan och användningen av alkohol, tobak och droger bland flickor och pojkar i

stadsdelsområdet. I och med att stadsdelsområdet står inför en stor befolkningsökning är det av extra stor vikt att utvecklingsarbetet påbörjas i tid, något som även beskrivs tydligt i det lokala utvecklingsprogrammet. En del av utvecklingsarbetet har bestått av att sammanföra de funktioner som arbetar med prevention, öppen fritidsverksamhet och fältförlagt arbete till en enhet.

Äldreomsorgens insatser och arbete bidrar till att skapa en trygg äldreomsorg med hög kvalitet. Äldres hälsa, välbefinnande och delaktighet står i fokus för äldreomsorgens alla verksamheter och insatser. Prioriterade områden under 2018 är fortsatt maten och måltiden samt demensvården och den palliativa vården. Kvalitetshöjande insatser genomförs både i vardagen och genom särskilda temaveckor i verksamheterna, bland annat kring maten och måltidens betydelse samt att skapa en meningsfull dag med aktiviteter, utevistelse, kulturupplevelser och trivselstunder för social samvaro.

Ett klimatsmart Stockholm

Nämnden bedömer att inriktningsmålet om ett klimatsmart Stockholm kommer att uppfyllas. Nämnden bidrar till stadens mål genom att miljöanpassa sina verksamheter och arbetar kontinuerligt med miljöåtgärder i verksamheterna i syfte att minska energiförbrukningen och den negativa påverkan på miljön. Arbetet med att öka sortering av avfall pågår och förskolorna har tagit bort och fasat ut olämpligt material. Vid årsskiftet öppnade förskolan Hamngården igen efter att ha byggts om inom konceptet för kemikaliesmart förskola, ett samarbete mellan stadsdelsnämnden, SISAB och miljöförvaltningen.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Nämnden bedömer inriktningsmålet om ett ekonomiskt hållbart Stockholm kommer att uppfyllas.

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att samverka med högskolor och universitet i regionen inom områdena förskola, socialtjänst, äldreomsorg och administration i syfte att stärka kopplingen mellan verksamhet, praktik, utbildning och forskning.

Stadsdelsnämnden bidrar till målet genom att samarbeta med Stockholm Business Region med ambitionen att hitta nya former för dialog och samverkan med lokala näringslivet. Arbetet med att utveckla och hitta former för hur näringslivsrådet skulle kunna se ut har fortlöpt. Nämnden ingår i Stockholm Business Regions nätverk för stadsdelar för erfarenhetsutbyte och mer information om stadsdelsnämndens uppdrag. Lokala företagargrupper deltar i samverkansforum gällande trygghet.

Stadsdelsnämnden har bidragit till målet genom ett aktivt deltagande i lokala företagargrupper och möten med Stockholm Business Region. Nämnden har samarbetat med Stockholm Business Region med ambitionen att införa ett näringslivsråd tillsammans med det lokala näringslivet i stadsdelsområdet. Arbetet med att utveckla och hitta former för hur näringslivsrådet skulle kunna se ut har pågått. Nämnden har även deltagit i arbetet med utvecklingen av Telefonplan till ett kluster för kreativa näringar samt medverkar i styrelsearbetet för Liljeholmens företagsgrupper.

Antalet bidragshushåll ökar även om bidragstagandet i stadsdelsområdet fortfarande ligger på låga nivåer. Bidragstagare ges individuellt utformade insatser från förvaltningen och samverkan sker med Jobbtorg, arbetsförmedling, vårdcentral och försäkringskassan inom ramen för FINSAM.

Stadsdelsnämnden redovisar en ekonomi i balans efter resultatdispositioner och budgetjusteringar och har arbetat kontinuerligt för att resurserna ska användas effektivt. För att bidra till att fler jobbar och försörjer sig själva har förvaltningen arbetat med att personer som uppbär ekonomiskt bistånd ska ges ett individuellt anpassat stöd i syfte att komma vidare till självförsörjning.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Nämnden bedömer att inriktningsmålet om ett demokratiskt hållbart Stockholm kommer att uppfyllas.

Nämnden ser en fortsatt utmaning i arbetet med att minska sjukfrånvaron. Cheferna arbetar aktivt med regelbunden uppföljning av sjukfrånvaron, samtal med medarbetare med upprepad korttidsfrånvaro och vid behov sker samarbete med företagshälsovården.

Stadsdelsnämndens verksamheter bidrar till målet genom insatser för att stärka den lokala demokratin, genom att arbeta med jämställdhetsintegrering, normer och värderingar samt genom att stärka kunskaperna om mänskliga rättigheter och diskriminering för såväl personal som brukare. Nämndens förskolor arbetar kontinuerligt med likabehandlingsplaner med syfte att främja likabehandling, jämställdhet och förebygga kränkningar. Beställarenheten äldre arbetar kontinuerligt med att medvetandegöra medarbetarnas förhållningssätt i HBTQ-frågor och har tagit fram en ny könsneutral intervjuguide.

Enheterna inom avdelningen för social omsorg har haft ett barnperspektiv i all myndighetsutövning som direkt eller indirekt berör barn. Barn- och ungdomsenheten har fortsatt sitt arbete med Västernorrlandsmodellen. Modellen innebär att barn som varit aktuella på enheten intervjuas i syfte att ta tillvara på barnets erfarenheter och syn på sin tidigare kontakt med enheten. Barn- och ungdomsenheten har arbetat med resultatet av intervjuerna och erfarenheterna ligger till grund för enhetens vidare utvecklingsarbete vad gäller att förstärka barnperspektivet.

Barnperspektivet uppmärksammas i alla de ärenden där barn direkt eller indirekt berörs. Stadens program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad och de stöd som ges från MR-kansliet och stadens barnrättsombudsman är ett viktigt stöd för utvecklingen.

Arbete pågår med att erbjuda medarbetare i förskolan och socialtjänstens verksamheter utbildning i att upptäcka våldsutsatthet och hedersrelaterat våld och förtryck hos barn så väl som vuxna.

Arbetet med ett gemensamt relationsvåldscentrum och relationsvårdsteam pågår och startar troligen i augusti 2018 i Skärholmen med Skärholmens SDF som värd.

Stadsdelsnämnden erbjuder individuellt anpassade stödinsatser till personer med funktionsnedsättning. Utförarenheterna inom funktionsnedsättningsområdet bedriver ett aktivt utvecklingsarbete för att öka brukarnas delaktighet och självständighet.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman

Vision 2040 Ett Stockholm för alla: "Stockholm är en stad som får alla att växa. Här har alla barn och vuxna framtidstro och möjligheter att förverkliga sina liv. Stockholm är en sammanhållen stad som sjuder av liv och rörelse i alla stadens delar. Den offentliga välfärden är en grund för livskvalitet och trygghet för stockholmarna under livets alla skeden."

Stadsdelsnämnden har formulerat nio nämndmål som ska bidra till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål om ett Stockholm som håller samman. Hur nämnden bidrar till att uppfylla inriktningsmålet redovisas under respektive mål för verksamhetsområdet. Nämnden bedömer att alla nio nämndmål och alla sju mål för verksamhetsområdet kommer att uppfyllas under året.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor

Uppfylls helt

Analys

Förskola

En hög andel av barnen som bor i Hägersten-Liljeholmen är inskrivna i förskolan. Alla sökande erbjuds förskoleplats inom garantitiden. Stadsdelsnämndens 67 förskolor hade vid tertialets slut 5 052 barn inskrivna fördelat på 295 barngrupper. Därutöver finns en allmän förskola och fem öppna förskolor. Anledningen till att nämndmålet bara antas kunna uppfyllas delvis är svårigheten med att rekrytera förskollärare och att hålla nere barnantalet i barngrupperna i ett växande stadsdelsområde. De stora utmaningarna är att i ett växande stadsdelsområde bevara och utveckla kvalitén. Inom förskoleverksamheten är nyckelfaktorer som identifierats:

- Kunna rekrytera och behålla kompetent personal, säkerställa en likvärdig kompetensförsörjning
- Skapa attraktiva och utmanande miljöer på förskolorna trots små ytor och höga kostnader
- Ha tillräcklig bemanning över hela dagen
- Tid för reflektion, kompetensutveckling är viktigt för att ge verksamhetsutveckling och goda förskolemiljöer
- Ge adekvat verksamhetsstöd för barn i behov av särskilt stöd

Personalen är den främsta resursen för en god kvalitet i förskolan. Det råder brist på utbildad och kompetent personal. För flera enheter medger inte ekonomin att ha samma höga ambitionsnivå vad gäller andelen förskollärare som Kommunfullmäktiges årsmål.

Det gäller att forma organisationen så att förskolan kan ta vara på befintlig kompetens för att stödja där det saknas utbildning och erfarenhet. Det är något lättare att rekrytera nya

förskollärare till de förskolor där det finns andra förskollärare.

Kompetensutvecklingsåtgärder görs bland annat med stöd av extramedel för att fortbilda medarbetarna. Att kunna locka nya kompetenta medarbetare är också viktigt för förskolans kvalitet. Samarbete med flera läroanstalter pågår för att erbjuda studenter praktik inom förskolan med utbildade och kompetenta handledare.

Medvetenheten om läroplanens innehåll och vad barnen bör få ta del av och vara med om under sin förskoletid är hög bland förskolans ledning och merparten av personalen. Medarbetarnas kunskaper och skicklighet är avgörande faktorer för verksamhetens kvalitet. Samtal och reflektioner bidrar till att medarbetarna fokuserar på de väsentliga uppgifterna. Fortbildning ökar förståelsen för uppdraget och utförandet av arbetet. Nätverk är ett bra verktyg för både reflektion och fortbildning.

Föräldrar lämnar synpunkter på hur de uppfattar förskoleverksamheten i den årliga "Förskoleundersökningen". Årets undersökning är just avslutad, men resultaten från undersökningen är ännu inte presenterad.

Förskolorna arbetar med värderingar och att stödja och utveckla sociala relationer inom gruppen. Konflikthantering och att förebygga konflikter tillhör också förskolans grundläggande arbete. Centralt är förskolans arbete med barnens delaktighet i den dagliga verksamheten. Vad barnen är intresserade av påverkar verksamhetens innehåll och miljö.

Barn och kultur

Förskoleenheterna utformar en plan för vad ett barn bör få erfarenhet av och pröva under sin förskoleperiod vad gäller kultur och skapande. Planen ger en färdriktning för förskolans arbete med att varje barn ska få möta och pröva olika former av kultur. Det finns svårigheter med att erbjuda professionella möten med kulturutövare för framförallt de minsta barnen. Bristen på lokaler och kulturaktiviteter i närområdet försvårar.

Socialtjänst

Andelen barn som lever i bidragstagande familjer är fortsatt lågt i stadsdelsområdet och har legat på 1% sedan 2014. Vid senaste mätningen fanns 186 barn i bidragstagande familjer.

Enheten för ekonomiskt bistånd har ett tydligt barnperspektiv i sina utredningar bland annat genom att genomföra barnkonsekvensanalyser i beslut som direkt och indirekt rör barn. Förvaltningens arbete med att förebygga vräkningar har ett särskilt fokus på barnfamiljer.

De barnfamiljer som är i behov av ekonomiskt bistånd får tidigt stöd och insatser som ska leda till att familjen får egen försörjning. Barnen i familjer med försörjningsstöd uppmärksammas och deras individuella behov tillgodoses. Hemlösa barnfamiljer i målgruppen får akut hjälp med tillfälligt boende och får stöd från bolots att ordna med boende.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Perio dens utfall VB 2017	Progno s helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	1 %			1 %	1 %	1 %	3,0 %	Tertial 1 2018
Analys Värdet ligger stabilt på 1%. Antalet faktiska barn har ökat till 186 barn från 178 barn vid T1 2017.								
Andel förskollärare av totalt antal anställda (Årsarbetare)	35,2 %	2 %	33 %	36,2 %	33 %	41 %	41 %	Tertial 1 2018
Analys Den genomsnittliga andelen förskollärare i stadsdelsområdet är 35,2 procent och det varierar mellan de olika förskoleområdena och förskolorna. Andelen förskollärare har sjunkit under en rad år. Det råder stor brist på förskollärare inom hela Storstockholmsområdet. Samtidigt som förskolan bygger ut.								
Andel nöjda föräldrar				88 %		90 %	90 %	2018
Analys Brukarundersökning genomförs på förskolor under våren. Inga aktuella resultat finns ännu. Enligt planeringen ska resultatet presenteras för förskolorna så att resultatet kan användas vid utvärderingar i slutet av terminen. Dialoger förs sedan med föräldrarna om förskolan resultat och förslag till utveckling.								
Antal barn per grupp	17,1 barn/avd.			15,9 barn/a vd.	17 st	16	16	Tertial 1 2018
Analys Förskoleplats ska erbjudas inom garantitid och ska också balanseras mot andra mål som exempelvis en budget i balans och lokalernas utformning. Barnantalet är något högre än KF:s årsmål och har ökat sedan årsskiftet medan antalet barngrupper är något lägre.								
Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	5,3 st			5,2 st	5,2 st	4,9	4,9	Tertial 1 2018
Analys Antalet barn varierar något över tid. Förskolorna har fler barn inskrivna i verksamheten under första halvåret. Från sommaren och till årsskiftet sjunker antalet barn i förskoleverksamheten. Stadsdelens kommunala förskolor hade ett något högre genomsnitt än kommunfullmäktiges årsmål. Ett resultat som balanserats mot andra mål om förskoleplats inom garantitid och budget i balans.								
Inskrivningsgraden i förskoleverksamheten (2-5 år)				96,8 %		96 %	96 %	2018
Analys En hög andel av barnen som bor i Hägersten-Liljeholmen är inskrivna i förskolan.								
Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget				3,3		3,5	3,8	2018
Analys Förskolorna gör en självvärdering, gemensam för staden, där personalen bedömer hur väl de arbetar i enlighet med läroplanens mål för förskolan. Vanligen görs denna under våren och ligger sedan till grund för förskolans utvecklingsarbete. Förskolor och arbetslag utformar handlingsplaner på vilka åtgärder de behöver vidta utifrån resultatet. Förskolornas resultat presenteras senare under året.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samråd med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna följa upp tillämpningen av förskolans socioekonomiska tillägg i stadens resursfördelningsmodell samt göra en kartläggning av nuvarande hantering och bedömningar av ansökningar om tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd	2018-01-01	2018-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna arbeta för att förbättra vägledning inför val av förskoleklass samt revidera riktlinjerna för övergång från förskola till skola i enlighet med skolprogrammet	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Barnen i förskolan får allsidig utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Förskolorna följer varje barns utveckling och lärande. Nya utmaningar ges utifrån barnens kunskaper, erfarenheter och intressen i språk, matematik, naturvetenskap, teknik och skapande. Digitaliseringen ska komma alla barn till del.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förskolorna har avslutande samtal inför övergången till skola	2018-01-01	2018-12-31	
 Självvärdering av arbetet genom "WKI" ska genomföras i arbetslagen under vårterminen. Resultat av självvärderingen skrivs in i ILS-webben vid T2 rapport.	2018-01-01	2018-08-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet genom att ge insatser av god kvalitet till de personer som har behov av stöd och insatser. Förebyggande arbete, tidiga insatser och insatser från den egna öppenvården prioriteras både när det gäller barn, unga och deras familjer samt vuxna med missbruk.

Förebyggande arbete

Det förebyggande arbetet bedrivs på flera preventionsnivåer och inkluderar såväl social som situationell prevention, inklusive tillgänglighetsbegränsande åtgärder. Arbetet med tillsyn av försäljning av -, folköl och tobak hos näringsidkare pågår enligt plan. En styrgrupp för ANDT-frågor har bildats. Gruppen består av preventionssamordnare, chef för avdelningen för samhällsplanering, enhetschef för Ung fritid, biträdande enhetschef och metodutvecklare från socialtjänstens barn och ungdomsenheten och gruppen uppdrag är att arbeta med att implementera stadens ANDT-program. Tillsynen av e-cigarett avvaktar att socialförvaltningen ska färdigställa de protokoll som ska användas i arbetet. Projekten RoS (Respekt och Självrespekt) och Yolo fortsätter och vid vårterminens slut ska programmen ha genomförts i stadsdelsområdets samtliga 13 högstadieskolor. Föräldracafé med samtal om

tonåringar, alkohol och droger har genomförts två gånger. I samarbete med ungdomsstödjarna har en gruppverksamhet med föräldrar till unga upp till tonåren genomförts. Ungdomsmottagningen är en viktig del av det förebyggande arbetet och ska förebygga fysisk och psykisk ohälsa bland unga. Ungdomsmottagningen har drop in-verksamhet och kuratorssamtal för att fånga unga med riskbeteende. I slutet av våren kommer samtliga åttondeklasser i stadsdelsområdet att ha varit på besök hos ungdomsmottagningen. Arbetet med att utveckla metoder och hitta verktyg för att samtala med ungdomar om pornografi har påbörjats. Under våren har en ungdomsmottagningen genomfört en ny aktivitet för att nå nya målgrupper i form av en pop-up-ungdomsmottagning, två gymnasieskolor har fått besök och en fritidsgård får besök i maj.

Socialtjänst

I den genomlysningen som gjordes våren 2017 framkom bilden av en barn- och ungdomsenhet med många styrkor men den visade också enhetens svårigheter med att klara de lagstadgade kraven vad gäller utredningstider och tider för förhandsbedömningar samt behoven av att organisera enhetens ledning på ett sätt som skapar förutsättningar för en mer strategisk och samordnad ledning och styrning. Under 2017 genomfördes en organisationsförändring på enheten. Ledningen, bestående av enhetschef, biträdande och utvecklingsledare har påbörjat ett grundläggande arbete med mål och resultat kopplat till verksamhetsplanen. Sedan slutet av 2017 har man kunnat börja se förändrade resultat vad gäller rättssäkerhet. Under perioden augusti-december 2017 förbättrades enhetens resultat kring handläggningstider både vad gäller förhandsbedömningar och utredningar. Vid den första tertialmätningen januari-mars 2018 har den positiva trenden fortsatt. Utredningar som är avslutade inom 4 månader uppgår till 91 % och förhandsbedömningar som är avslutade inom 14 dagar uppgår till 76%. Barn och unga som varit i kontakt med enheten intervjuas enligt Västernorrlandsmodellen. Signs of Safety tillämpas.

De vuxna missbrukare som får insatser från förvaltningen har en statistiskt säkerhetsställd, förbättrad livssituation inom de livsområden där insatser ges d.v.s. missbruk och till följd av det kriminalitet och familjerelationer. Mätningarna görs genom sammanställning av uppgifter från ASI.

Förvaltningens socialpsykiatriska verksamheter fokuserar på att brukaren ska få ett gott bemötande och att delaktigheten för brukaren utvecklas. Inom sysselsättningsverksamheterna verkar en hälsocoachen. Förvaltningen driver ett delaktighetsprojekt som omfattar Tora, Kravatten, Droppen/Bruket, Hägergruppen, Kyrkogatans och Triangelns gruppbostad. Genom ett projekt hos Nationell Samverkan för Psykiatrisk Hälsa i samarbete med socialförvaltningen verkar en professionell kamratstödjare, en Peer-support på träfflokalen Kravatten som stöd och förebild.

En grundläggande förutsättning för att skapa jämlika livschanser för alla är att personer som vistas i stadsdelsområdet har stadigvarande självständiga boenden. Då hemlöshet och tillfälliga boendeplaceringar utgör en fortsatt problematik i stadsdelsområdet arbetar förvaltningen med särskilt fokus på hemlöshet. Förvaltningen har uppmärksammat hemlöshet och genomfört en riskbedömning. Personer som lever i hemlöshet får individuella boendeplaner. Funktionen bolots har permanentats. Det vråkningsförebyggande arbetet genomgår en översyn.

Arbetet med att bygga upp lokal samhällsintroduktion till nyanlända har påbörjats och i detta har förvaltningen initierat samverkan med aktörer i civilsamhället och de boenden för nyanlända som finns i stadsdelsområdet. En del i samhällsintroduktionen för nyanlända är information om föräldraskap i Sverige och i detta ingår information om barn och ungas rättigheter. Förvaltningen kommer att ta fram former för förstärkt föräldraskapsprogram utifrån de lokala behoven i stadsdelsområdet.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen (Utredningstyp BoU eller Vuxen) och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (inom loF, BoU och Vuxna, 0-19 år) 	84,5 %	83,5 %	86,2 %	85,3 %	84 %	84 %	84 %	Tertial 1 2018
Analys Förvaltningens resultat ligger något bättre än för staden i dess helhet och har förbättrats något sedan förra mätningen. Skillnaden mellan återaktualiserade pojkar och flickor ökat över tid. Här skiljer sig förvaltningens siffror inte nämnvärt från resten av staden. Förvaltningen har under året 2017-2018 deltagit i en nationell studie kring könsskillnader tillsammans med Karlstads universitet och ser fram emot resultatrapporteringen i maj 2018 för att se om det går att finna något i deras analys som kan leda vidare i arbetet med jämställdhetsmålet. Under 2018 är aktiviteter inplanerade för att titta närmare på eventuella skillnader kring vilka insatser som beviljas utifrån kön samt om de genomförs enligt plan eller ej. Förvaltningen kommer även lyfta könsperspektivet i brukarintervjuer med barn och ungdomar med start maj-november. Vetenskaplig evidens visar med hög tillförlitlighet att pojkar generellt sätt har fler riskfaktorer än flickor. Ett sätt att förstå varför pojkar återaktualiseras i större utsträckning på gruppnivå skulle kunna vara att de redan från början då de aktualiseras har fler riskfaktorer än flickor och därför mer utsatta och mer svårbehandlade. Detta behöver dock undersökas på individnivå för att förvaltningen skall kunna utgå från att hypotesen gäller för de faktiska barn som har erbjudits insatser.								
  Andel enskilda som klarar mer på egen hand inom socialpsykiatri 				23,32		25 %	25 %	2018
  Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk 	46,8 %	41,4 %	61,9 %	47,9 %	40 %	37 %	37 %	Tertial 1 2018
Analys Förvaltningens resultat är relativt stabilt över tid och men ligger något under stadens sammantagna resultat. Resultatet för kvinnor är avsevärt bättre än för män. Vuxenheten kommer att jobba med uppföljning för att se vilka faktorer som medverkar till denna könsskillnad.								
  Andel personer med insatser inom socialpsykiatri som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes 				74 %		80 %	80 %	2018
Analys Det finns en risk att årsmålet inte uppnås utifrån att tidigare års resultat har legat på en lägre nivå.								
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten 				62 %		60 %	60 %	2018

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognoss helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
uppgger att de inte använder alkohol								
Analys								
Indikatorn mäts i Stockholmsenkäten som publiceras under året och resultaten för år 2018 kommer att redovisas i verksamhetsberättelsen. Bedömningen är att målet kommer att uppnås.								
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppgger att de inte använder narkotika				88 %		91 %	91 %	2018
Analys								
Indikatorn mäts i Stockholmsenkäten som publiceras under året och resultaten för år 2018 kommer att redovisas i verksamhetsberättelsen. Målet uppfylldes inte tidigare verksamhetsår, men förhoppningen är att målet uppnås i kommande mätning eftersom arbetet med ANDT-frågor har intensifierats.								
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppgger att de inte använder tobak				92 %		90 %	90 %	2018
Analys								
Indikatorn mäts i Stockholmsenkäten som publiceras under året och resultaten för år 2018 kommer att redovisas i verksamhetsberättelsen. Bedömningen är att målet kommer att uppnås vid nästa mätning.								
  Andelen försökslägenheter som övergått till eget kontrakt relaterat till totala antalet försökslägenheter i nämnden				29 %		26 %	26 %	2018
  Antal hemlösa				174 st		195 st	tas fram av nämnden	2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med socialnämnden och stadsdelsnämnderna utveckla och implementera former för det sociala stödet till nyanlända	2018-01-01	2018-12-31	
Analys			
Förvaltningen samverkar med arbetsmarknadsförvaltningen i utvecklingen av socialt stöd till nyanlända.			
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med utbildningsnämnden, stadsdelsnämnderna och stadens ungdomsmottagningar genomföra en särskild satsning på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter	2018-01-01	2018-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska implementera rutiner för att säkerställa att hänsyn tas till barnperspektivet i ärenden där en förälder/vårdnadshavare aktualiseras hos socialtjänsten	2018-01-01	2018-12-31	
Analys			
Samtliga enheter har rutiner för hur barnperspektivet tas till vara när föräldrar/vårdnadshavare aktualiseras inom socialtjänsten.			
  Stadsdelsnämnderna ska säkerställa stödet till barnfamiljer som lever i osäkra boendeförhållanden, exempelvis genom att	2018-01-01	2018-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
tillhandahålla särskilda bo-lotsar som ger stöd i bostadssökande och genom kompensatoriska åtgärder riktade till barnen			
Analys Bolotsfunktion finns med placering på enheten för ekonomiskt bistånd. Barnens behov av kompensatoriska åtgärder uppmärksammas i handläggningen.			
  Stadsdelsnämnderna ska öka delaktigheten för målgruppen inom socialpsykiatri genom att stödja brukarorganisationernas deltagande i brukarråd och brukarrevisioner	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Arbetet fortgår enligt plan. En Peersupport (person med egen erfarenhet av psykisk ohälsa) anställd via NSPH arbetar som kamratstödjare på Kravatten (öppen träfflokal för unga vuxna med psykisk ohälsa) och deltar i brukarrådet.			

Nämndmål:

Invånarna i stadsdelsområdet lever ett självständigt liv utifrån sina förutsättningar

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Barn och unga och deras familjer som är i behov av stöd ges individuellt anpassade insatser som ger ett långsiktigt resultat.
- Missbruket minskar i stadsdelsområdet och fler vuxenutredningar avslutas enligt planering. Personer med missbruk erbjuds i första hand insatser i egen regi. Andelen personer som skrivs in i vuxenhetens öppenvård ökar.
- Personer som har beviljats stödinsatser av socialtjänstens socialpsykiatri är nöjda med den insats som beviljats samt upplever att de kan påverka utformningen av insatsen.
- Hemlösheten minskar i stadsdelsområdet. Antal barnfamiljer som saknar stadigvarande boenden minskar. Personer som är hemlösa ges stöd för att få ett stadigvarande boende. Boendetiderna i tillfälliga boenden är korta och genomströmningen i förvaltningens försöks- och träningslägenheter är god.
- De nyanlända som bor i stadsdelsområdet har en snabb och framgångsrik etablering i samhället.
- Unga i stadsdelsområdet får en bättre psykisk hälsa, minskar sin alkoholkonsumtion och använder narkotika i mindre utsträckning.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Arbeta uppsökande mot de målgrupper som vanligtvis är underrepresenterade på ungdomsmottagningarna.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Samarbetet med utbildningsförvaltningen och andra aktörer som möter målgruppen har intensifierats och fortsätter under året. Den tillfälliga "pop up-ungdomsmottagningen" kommer under våren att ha besökt flera skolor och en fritidsgård.			

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Avdelningen för social omsorg ska inventera enheternas arbete med hemlösa, skapa samsyn kring målgrupperna och förtydliga uppdragen till enheterna.	2017-01-01	2018-12-31	
Analys Arbeta med aktiviteten fortgår enligt plan. Förvaltningen har beviljats hemlöshetsmedel och planerar att starta ett projekt riktat till vuxna missbrukare i rehabilitering. Syftet är att inventera deras behov av budget- och skuldrådgivning och ge ökad tillgång till budget- och skuldrådgivning så att deras förutsättningar att erhålla ett självständigt boende förbättras. De myndighetsutövande enheterna utarbetar samverkansrutiner som tydliggör respektive enhets uppdrag och klargör hur "gräzonsärenden" ska hanteras.			
 Barn och ungdomsenheten ska löpande följa upp utredningstider och tider för förhandsbedömningar och vidta åtgärder som syftar till att korta tiderna och effektivisera arbetsprocesserna. Resultaten redovisas i T1, T2 och VB	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Under perioden augusti-december 2017 förbättrades enhetens resultat kring handläggningstider både vad gäller förhandsbedömningar och utredningar. Från att endast ett fåtal förhandsbedömningar var i tid under 2016, kunde enheten i december se att 79 procent utförts inom lagstadgad tid. Enhetens mål är att så många som möjligt av de förhandsbedömningar som utförs skall var i tid. Det kan dock finnas reella omständigheter som gör att förhandsbedömningstiden behöver förlängas och 100 % därav inte bör betraktas som ett realistiskt mål för enheten. Även utredningstiderna visade sig ha förbättrats under perioden augusti- december 2017. Enhetens utredningar var i 69 % av fallen i tid. Detta är en ökning med nästan 100 procent från året innan. Vid den första tertialmätningen januari-mars 2018 har den positiva trenden fortsatt. Utredningar som är avslutade inom 4 månader uppgår till 91 % och förhandsbedömningar som är avslutade inom 14 dagar uppgår till 76% De förbättrade resultaten kan troligtvis bäst förklaras med att rättsäkerheten kring handläggningstider har lyfts och förtydligats av ledningen som ett prioriterat utvecklingsområde på enheten. Mottagningsgruppen har från augusti 2017 arbetat fram och ändrat sina dagliga rutiner, handläggarnas egna delegation har genom tillitsbaserat ledarskap utnyttjats i större utsträckning och handläggningen har stärkts upp med en checklista. Gällande utredningstiderna har arbetsgrupperna arbetat med att förenkla och göra dokumentationen mer ändamålsenlig, detta inspirerat av det nationella projekt som SKL har drivit och stadsdelen har deltagit i under perioden. Enheten har även fokuserat på ökad kompetensutveckling kring utredningsplanering i grupp och individuellt med förstärkning av enhetens metodstödare.			
 Personer som beviljas tillfälligt boende av socialtjänsten ska få en individuell boendeplan.	2017-01-01	2018-12-31	
Analys Arbetet fortgår enligt plan.			
 Samverkan mellan stadens preventionssamordnare och chefer för att nå ökad samsyn kring stadens preventionsarbete.	2017-01-01	2018-12-31	
Analys Preventionssamordnaren har deltagit i stadens nätverk för preventionssamordnare och avdelningschefen för samhällsplanering har deltagit i stadens nätverk för chefer för preventionssamordnare.			
 Utveckla och implementera metoder och arbetssätt för att arbeta förebyggande riktat till unga upp till tonåren.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Arbetet med att initiera och samordna processen för att införa en gemensam drogpolicy för stadsdelsområdets samtliga grundskolor har påbörjats i samverkan med polisen. I samverkansmöten stöttas fritidsverksamheter och andra ungdomsverksamheter i att stärka ANDT-perspektivet i sina verksamheter. Det förs en dialog med utbildningsförvaltningen om att bilda en arbetsgrupp bestående av fältassistenter och skolpersonal för att utveckla metoder och arbetssätt för att arbeta förebyggande riktat till barn i årskurs 4-6. Fritidslotsarna arbetar uppsökande mot barn och unga för att nå målgrupper som inte annars tar del av fritidsverksamheter är också en del av det förebyggande arbetet.			
 Vuxnenheten ska fortlöpande följa upp nyttjandegraden av egna öppenvårdsinsatser och vidta åtgärder som syftar till att höja graden av nyttjande. Resultaten redovisas i T1, T2 och VB	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Arbetet pågår enligt plan. 112 individer har hittills i år tagit emot insatser i egen öppenvård jämfört med 120 individer under samma period förra året. Stödboendet Valets låga beläggning 53% jämfört med 89% samma period förra året svarar för en stor del av det försämrade resultatet. Generellt syns en trend av allt fler samsjukliga och tungt missbrukande individer i behov av mer intensivt stöd. Alla personer som hittills i år visat intresse för stödboendet Valet har presenterats för det rehabiliteringspaket av integrerade insatser som ingår i boendet. Valet och övriga utförargrupper behöver också fortsatt			

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
anpassa insatser till målgruppens skiftande förutsättningar för att fånga upp fler			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till att uppfylla stadens mål genom det fortlöpande arbetet med utveckling, underhåll och renhållning av stadsdelsområdets parkmiljöer med fokus på trygghet och trivsel.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsområde har under flera år haft en hög andel invånare som upplever sin närmiljö som trygg. Resultaten i den senaste trygghetsmätningen visade dock att andelen som upplever otrygghet har ökat något och det ser stadsdelsnämnden allvarligt på. Med tanke på detta har en ytterligare utveckling av nämndens trygghetsskapande arbete identifierats som en viktig prioritering. Det trygghetsskapande arbetet sker bland annat genom Lokala Brottsförebyggande rådet (BRÅ), utifrån handlingsplaner och samverkansöverenskommelser. Lokala BRÅ har sammanträtt en gång under året. Samverkansgruppen Tryggare Trivsammare Centrum har haft ett möte som fokuserade på stadsdelarna Fruängen och Västertorp. Samverkansgruppen Tryggare Äldre som fokuserar på trygghetsfrågor ur ett äldreperspektiv har sammanträtt en gång under året och formen för samverkan ska utvecklas under året för att bli mer effektiv. Samverkan med parterna i lokala BRÅ och arbetsgrupperna har fungerat mycket bra och ger nämnden en uppdaterad bild av nuläget i stadsdelsområdet. Samverkansöverenskommelsen med polisen har uppdaterats under året och arbetet med att uppdatera lägesbilden fortlöper med kontinuerliga avstämningar mellan stadsdelsnämnden och lokalpolisen.

Arbetet mot våldsbejakande extremism har fortlöpt som planerat under året. Nämndens preventionssamordnare deltar i stadens nätverk för samordnare. Flera medarbetare har deltagit i grundutbildning om våldsbejakande extremism, föreläsning om svenska terrorister och socialförvaltningens utbildning om socialtjänstens arbete mot våldsbejakande extremism. Det finns en arbetsgrupp bestående av representanter från vuxenheten, teamet mot våld i nära relationer, fältassistenter, fritidsverksamheterna, barn- och ungdomsenheten, ekonomiskt bistånd samt utbildningsförvaltningen som arbetar med att ta fram lokala rutiner parallellt med stadens rutiner under året.

Två närmiljövandringar har genomförts, en i Västertorp och en i Fruängen. I samband med vandringarna fanns politiker och tjänstepersoner på plats för ett dialogmöte där allmänheten kunde ställa frågor om trygghet och få information om nämndens trygghetsarbete. Närmiljövandringarna skedde i samverkan med trafiknämnden och lokalpolis. Samarbetet med både polis och trafiknämnden fungerade mycket bra och har vandringarna ledde till en rad direkta åtgärder i den fysiska miljön som ska öka den upplevda tryggheten och skapade ett bra underlag för ansökningar om trygghetsmedel. Föräldravandringsgrupperna som startade under föregående år är aktiva på regelbunden basis och under året har ytterligare en grupp startat med hjälp av nämndens fältassistenter. Gruppen verkar framförallt i området kring Vinterviken och Aspudden.

Nämnden arbetar tillgänglighetsbegränsande, exempelvis genom tillsyn av att tobaks- och folkölsförsäljning. Tillsynen har under året fått en ny organisation och genomförs löpande under året. Drogförebyggande information skickas ut till vårdnadshavare under jämna mellanrum under verksamhetsåret. Utskicken görs enligt ett årshjul som följer exempelvis skolavslutningar och högtider då ungdomar ofta befinner sig i risksituationer eller gör sin alkoholdebut.

Skötsel, underhåll och renhållning

Nämnden arbetar regelbundet med städning och renhållning i stadsdelsområdet, främst genom kontroller och uppföljning av att det upphandlade entreprenörsavtalet för parkskötsel följs. Avstämningsmöten med entreprenören, stickprovskontroller och krav på återkoppling med fotografier genomförs löpande under året. Ärendehanteringssystemet driftportalen infördes under mars månad och införandet kommer förhoppningsvis att underlätta uppföljning och utvärdering av parkentreprenaden. Under sommaren har en tidsbegränsad anställning prioriterats för att kontrollen av parkentreprenaden ska kunna utökas. Vårstädningen löper som planerat och ska vara slutförd i maj. Plaskdammarna öppnar vecka 23 och flertalet åtgärder genomförs för att förbättra vattenkvaliteten innan dess.

Varje år görs naturvårdsinsatser på fem procent av stadsdelsområdets naturmark. Arbetet med naturmarksvården har sin utgångspunkt i att öka tryggheten på allmän plats. Naturmarksvården görs under våren och vintern.

Stadsodling

Invånare och föreningar har under vintern erbjudits att teckna brukaravtal för stadsodling. I år var intresset för odling mycket stort och totalt är cirka 150 personer engagerade i årets stadsodlingsprojekt. Hela 100 odlingskit bestående av pallkragar och jord kommer levereras till ett femtontal nystartade odlingsgrupper i stadsdelsområdet under våren.

Parkupprustning och ökad tillgänglighet

Svandammsparken beräknas öppna när den första etappen av upprustningen är färdigställd. I maj ska den nya och breddade bryggan som utgör strandpromenaden vid Örnberget färdigställas och den nya badbryggan sjösättas. Det gör att fler kan bada och promenera längs med vattnet. För att möjliggöra återvinning har nämnden beställt återvinningskärl som ska placeras i stadsdelsområdets parker, kärlden ska vara på plats till sommaren. Den 15 maj läggs den nya tillgänglighetsanpassade rampen ned i vattnet vid badplatsen i Trekanten.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognoss helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor 				82 %		85 %	76 %	2018
Analys Indikatorn mäts i Medborgarundersökningen som genomförs under året och resultaten för år 2018 kommer att redovisas i verksamhetsberättelsen. Målet bedöms uppnås helt till skillnad från tidigare års mätning. Insatser för att öka tryggheten genomförs under året, både i form av åtgärder i den fysiska miljön och i samverkan med polis och andra relevanta aktörer.								
  Stockholmarnas nöjdhet med rent och städat 				64 %		74 %	70 %	2018
Analys Indikatorn mäts i Medborgarundersökningen som genomförs under året och resultaten för år 2018 kommer att redovisas i verksamhetsberättelsen. Målet bedöms uppnås helt till skillnad från tidigare års mätning. Uppföljningen av städning i stadsdelsområdets parker och grönområden ska öka under året och entreprenöravtalet följs upp löpande för att säkerställa ett gott resultat.								
  Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park och grönområden 				62 %		70 %	70 %	2018
Analys Indikatorn mäts i Medborgarundersökningen som genomförs under året och resultaten för år 2018 kommer att redovisas i verksamhetsberättelsen. Målet bedöms uppnås helt till skillnad från tidigare års mätning. Uppföljningen av skötsel i stadsdelsområdets parker och grönområden ska öka under året och entreprenöravtalet följs upp löpande för att säkerställa ett gott resultat.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med trafiknämnden och stadsdelsnämnderna verka för ökad trygghet i stadens utemiljöer med fokus på situationell brottsprevention	2018-01-01	2018-12-31	
  Kommunstyrelsen ska, i samarbete med stadsdelsnämnderna följa upp och förvalta de lokala samverkansöverenskommelserna med polisen	2018-01-01	2018-12-31	
  Trafiknämnden ska, i samarbete med stadsdelsnämnderna, verka för en tryggare utemiljö genom exempelvis förbättrad belysning, parkmöbler och genom att hantera växtlighet i det offentliga rummet	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Invånarna är trygga i stadsdelsområdet

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Den upplevda tryggheten bland stadsdelsområdets invånare ökar.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Erbjudna närmiljövandringar i stadsdelsområdet.	2017-01-01	2018-12-31	
Analys Hittills har två närmiljövandringar genomförts, en i Västertorp och en i Fruängen. I samband med närmiljövandringarna fanns även politiska representanter från stadsdelsnämnden och tjänstepersoner från stadsdelsförvaltningen på plats i respektive centrum för att informera om trygghetsarbetet och svara på frågor från invånare. Med på närmiljövandringarna fanns representanter från trafikkontoret och polisen. Samverkan inför och under vandringen med polisen och trafikkontoret fungerade mycket bra.			
 Implementera handlingsplanen mot våldsbejakande extremism.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Arbetet fortgår enligt plan och handlingsplanen har reviderats och behandlas i samband med tertialrapport 1.			
 Utveckla arbetet med vegetationsröjning och belysning som trygghetsskapande insats.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Arbetet pågår löpande under året.			

Nämndmål:

Parker i stadsdelsområdet är trivsamma och uppmuntrar till liv och rörelse

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Stadsdelsområdets parker är rena och säkra genom de insatser som genomförs inom parkdrift och -underhåll.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Effektivisera den löpande uppföljningen av entreprenadavtalet för parkskötsel.	2017-01-01	2018-12-31	
Analys Uppföljning av att avtalet följs har genomförts regelbundet under året, bland annat genom regelbundna avstämningsmöten med entreprenören, stickprovskontroller och större krav på återkoppling med fotografier. Under året kommer antalet kontroller att utökas.			
 Möjliggöra stadsodling på lämpliga platser genom brukaravtal med invånare	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Invånare i stadsdelsområdet erbjuds möjligheten att odla i pallkragar genom brukaravtal. Intresset för stadsodling har varit mycket stort och arbetet med att hitta platser och leverera odlingskit till pågår under våren.			
 Placera kärl för återvinning i stadsdelsområdets parker.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Kärl för återvinning av färgat och ofärgat glas, pappersförpackningar och plastförpackningar ska vara utplacerade inför sommarsäsongen. Följande platser kommer att få kärl för återvinning: Vinterviken, Aspudsparken, Vippan, Lugnet, Sannadalsparken och Trekantsparken.			
 Uppmuntra föreningslivet att teckna brukaravtal om skötsel av park- och naturmark.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Under hösten kommer föreningslivet att erbjudas anmäla intresse för att teckna brukaravtal om skötsel av park- och naturmark, innan dess ska befintliga avtal inventeras och uppdateras.			
 Utveckla samarbetsformerna med nämndens råd för funktionshinderfrågor och pensionsråd gällande stadsmiljöfrågor	2018-01-01	2018-12-31	
Analys			

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Representanter från avdelningen för samhällsplanering planerar att delta vid pensionärsrådet och rådet för funktionshinderfrågor under våren för att diskutera former för samverkan rörande stadsmiljö framöver.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till målet genom delta i detaljplaneprocessen och på så sätt säkerställa effektiva och snabba remissförfaranden. Arbetet sker genom ett gott samarbete med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden för att i tidigt skede hitta lämpliga platser för nya parker, grupp- och servicebostäder och förskolor. Under året har nämnden diskuterat ett antal framtida projekt som kan vara lämpliga för bostäder med särskild service med exploateringsnämnden.

Nämnden har en målsättning att inrätta nya grupp- eller servicebostäder i samband med nybyggnadsprojekt som bedöms lämpliga. Under året beräknas inga bostäder med särskild service färdigställas men ett genomförandebeslut för åtta bostäder togs under våren och ytterligare ett genomförandebeslut gällande 12 bostäder planeras antas under den senare delen av året.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal färdigställda bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)				0		0	tas fram av nämnden	2018
Analys Inga bostäder med särskild service förväntas färdigställas under verksamhetsåret. Ett genomförandebeslut för åtta servicebostäder togs under våren. Nämnden har en kontinuerlig dialog med exploateringskontoret för att framföra behovet av ett tillskott på bostäder med särskild service. En god samverkan med fastighetsnämnden har lett till att stadsdelsnämnden får tillgång till åtta servicelägenheter i ett flerbostadshus i Fruängen i sent skede.								

Nämndmål:

Stadsdelsnämnden är en aktiv part i all stadsutveckling

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Stadsdelsnämnden kan tidigt uppmärksamma behovet av både förskoleplatser och bostäder med särskild service. Det leder till att personer med funktionsnedsättning får en lämplig bostad i stadsdelsområdet och antalet förskoleplatser motsvarar invånarnas behov.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Stadsdelsnämnden bevakar kontinuerligt möjligheterna att skapa bostäder med särskild service både i befintliga lokaler samt nyproduktion.	2017-01-01	2018-12-31	
Analys Förvaltningen har bevakat möjligheten att tillskapa bostäder med särskild service i samband med nybyggnation av bostäder i stadsdelsområdet genom att föra dialog med exploateringskontoret i samband med markanvisning och genom bra samverkan med fastighetskontoret.			
 Stadsdelsnämnden har en tät dialog med stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden för att tillgodose behovet av nya förskolor.	2017-01-01	2018-12-31	
Analys Förvaltningen har varit en aktiv part i detaljplanprocessen i flertalet projekt under perioden och för en kontinuerlig dialog med exploateringskontoret för att på så sätt uppmärksamma behovet av tillskott av förskoleplatser.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet bland annat genom att parklekarna och den öppna fritidsverksamheten erbjuder ett varierat utbud av aktiviteter.

Arbetet med att utveckla fritidsverksamheten för unga mellan 13 och 18 år samt för barn och unga med funktionsvariationer fortsätter. För att besökarna på nämndens mötesplatser för unga ska få möjlighet att vara delaktiga i planeringen och genomförandet av verksamheten, håller gårdsråd på att startas i respektive verksamhet. Samverkan med andra nämnder och civilsamhälle pågår och utvecklas löpande. För att säkerställa att underrepresenterade grupper nås av den öppna fritidsverksamheten görs särskilda satsningar för nyanlända, HBTQ-personer och ungdomar med funktionsvariationer. Två fritidslotsar har anställts under våren för att stärka och öka de underrepresenterade målgruppernas tillgång till fritidsverksamheterna. Fritidslotsarna är knutna till de tre mötesplatserna/fritidsgårdarna och samarbetar med skolorna i stadsdelsområdet.

Under jullovet samarbetade den öppna fritidsverksamheten med Midsommargårdens hemgård och erbjöd aktiviteter av olika karaktär. Under sport- och påsklov har fritidsgårdarna erbjudit aktiviteter i form av utflykter och arrangemang. För att öka andelen flickor som deltar i fritidsverksamheterna erbjuds vissa aktiviteter enbart för flickor på mötesplatserna/fritidsgårdarna och medarbetare med erfarenhet av att driva verksamhet riktad särskilt till flickor och kunskap om genusvetenskap har anställts i verksamheterna. Självförsvar för flickor anordnas tillsammans med föreningen självförsvarsakademien på en fritidsgårdarna. En tjejjour besöker samtliga mötesplatser/fritidsgårdar under våren. Fältassistenter anordnar roller derby-träning varje vecka i samarbete med Västertorpshallen och idrottsförvaltningen, aktiviteten riktar sig till flickor i tonåren och är till för både vana åkare och nybörjare. Slutstationens poesikväll och open mic har arrangerats på en fritidsgård i samarbete med Jobbtorg Unga Skärholmen och den lokala föreningen LOS Fruängen. Ett

samarbete med Hammarby supporterklubb har inletts och målsättningen är att kunna erbjuda spontanfotboll som aktivitet framöver.

Sommaraktiviteterna planeras under våren och under sommaren kommer barn och unga erbjudas en mängd olika kostnadsfria aktiviteter runt om i stadsdelsområdet.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Arsmål	KF:s årsmål	Period
  Andelen ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter						80 %	79 %	2018
Analys Indikatorn mäts i Skolenkäten som genomförs under året och resultaten för år 2018 kommer att redovisas i verksamhetsberättelsen. Bedömningen är att målet kommer att uppnås.								

Nämndmål:

Boende i Hägersten-Liljeholmen har tillgång till ett varierat utbud av fritidsaktiviteter.

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Ungdomar upplever att de fritidsaktiviteter som förvaltningen erbjuder motsvarar deras behov och önskemål.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Göra en översyn av stadsdelsområdets befintliga spontanidrottsytor och skapa en långsiktig plan för hur den ökade efterfrågan av dessa ytor kan tillgodoses framöver.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Översynen ska påbörjas i sommar och färdigställas under hösten. Det är av stor vikt att samverka med idrottsförvaltningen gällande detta.			
 Stadsdelsnämnden anordnar aktiviteter för barn och unga på skolloven i samverkan med föreningsliv och andra samarbetsparter.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Den öppna fritidsverksamheten samarbetade med Midsommargårdens hemgård och genomförde aktiviteter under jullovet. Under sport- och påsklovet arrangerades fritidsverksamhet i form av utflykter och event. Självförsvar för flickor på Fruängens ungdomsgård i samarbete med föreningen Självförsvarsakademien.			
 Stadsdelsnämnden implementerar och genomför öppen fritidsverksamhet utifrån den nya inriktningen.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Arbetet med att utveckla och genomföra den öppna fritidsverksamheten utifrån den nya inriktningen fortgår. Det finns ett tydligt preventionsperspektiv på fritidsgårdarna/mötesplatserna och medarbetarna får stöd i detta arbete. Jämställdhetsperspektivet genomsyrar den öppna fritidsverksamheten och andelen aktiviteter som riktar sig särskilt till flickor har ökat och utvecklats. Exempelvis har medarbetare med erfarenhet av att arbeta med musik som verktyg för att stärka ungas tjejers självkänsla anställts vid fritidsgårdarna/mötesplatserna.			
 Stadsdelsnämnden uppmanar till och möjliggör ungas delaktighet i planerandet av fritidsaktiviteter för unga.	2018-01-01	2018-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Analys Fritidsverksamheten arrangerar gårdsråd för att låta ungdomarna vara delaktiga i verksamhetsplanering och vilka regler som ska gälla. Förslagslådor finns på verksamheterna.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande

● Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till målet genom att fördela arrangörstöd och verksamhetsbidrag till lokala föreningar som arrangerar kulturevenemang i stadsdelsområdet. En kulturpeng delas ut till stadsdelsnämndens förskolor som stöd i arbetet för att barnen skall få möta professionella yrkesutövare inom kulturens område.

Samverkan med olika lokala aktörer och kulturproducenter ger en mångfald av kulturupplevelser för olika åldrar, målgrupper och intressen.

Den öppna fritidsverksamheten och parklekarna i stadsdelsområdet erbjuder möjligheter till eget skapande för barn och ungdomar. På fritidsgårdarna erbjuds ungdomar kulturupplevelser regelbundet. Som exempel har en av fritidsgårdarna arrangerat en välbesökt poesiuppläsning i år.

Stadsdelsnämndens mötesplatser för äldre erbjuder ett rikt och varierat utbud av aktiviteter och kultur. Vård- och omsorgsboendet och dagverksamheten erbjuder en meningsfull och stimulerande dag med kulturupplevelser och aktiviteter för eget skapande. Äldreomsorgen arrangerar en kulturvecka i augusti/september.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Andel ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla kulturaktiviteter 				75,6 %		74 %	74 %	2018
Analys Indikatorn mäts i Stockholmsenkäten som publiceras under året och resultaten för år 2018 kommer att redovisas i verksamhetsberättelsen. Bedömningen är att målet kommer att uppnås.								

Nämndmål:

Boende i Hägersten-Liljeholmen har tillgång till ett rikt kulturliv.

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

Varje barn får under sin förskoleperiod möta och själv prova olika former av kultur och skapande i enlighet med den plan som förskolan tar fram.

Stadsdelsnämndens gruppbestäder och dagliga verksamheter medverkar till att brukarna kan ta del av stadens kulturutbud utifrån den enskilde brukarens intresse och förutsättningar.

Verksamheterna ger utrymme för eget skapande.

De äldre får fritids- och kulturaktiviteter på stadsdelsnämndens öppna mötesplatser och aktivitetscenter. De boende på vård- och omsorgsboende och dagverksamhetens deltagare får en meningsfull dag.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Barn i förskolan som varit med om två professionella kulturmöten under året.	2017-01-01	2018-12-31	
Analys Nämndens kulturpeng till förskolornas ger ökad möjlighet att nå målet.			
 Den öppna fritidsverksamheten erbjuder ungdomar kulturupplevelser i ordinarie verksamhet och under skolloven.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Fritidsverksamheterna erbjuder ungdomarna möjlighet att skapa egen kultur samt att ta del av i förväg arrangerade kulturupplevelser. Till exempel dans, musikskapande och besök på operan.			
 Förskolan utformar en plan för vad ett barn bör få erfarenhet av och pröva under sin förskoleperiod vad gäller kultur och skapande.	2017-01-01	2018-12-31	
 Äldreomsorgens verksamheter ska under året anordna en kulturvecka.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Arbetsgrupp är tillsatt med deltagare från äldreomsorgens verksamhet för planering och genomförande av den gemensamma kulturveckan i augusti/september.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet

 Uppfylls helt

Analys

Ökad delaktighet och kvalitet

Äldres hälsa, välbefinnande och delaktighet står i fokus för äldreomsorgens alla verksamheter och insatser. Prioriterade områden under 2018 är fortsatt maten och måltiden samt demensvården och den palliativa vården. Kvalitetshöjande insatser genomförs både i vardagen och genom särskilda temaveckor i verksamheterna, bland annat kring maten och måltidens betydelse samt att skapa en meningsfull dag med aktiviteter, utevistelse, kulturupplevelser och trivselstunder för social samvaro. I augusti/september arrangeras en gemensam kulturvecka inom äldreomsorgen.

För ökad möjlighet till utevistelse kommer cykelturer erbjudas, där den boende cyklar tillsammans med en personal på en Side by Side cykel. ”Helgungdomar” kommer till vård- och omsorgsboende för aktiviteter och social samvaro med de boende, vilket uppskattas av

såväl boende och anhöriga som ungdomarna och personalen.

Utveckling av teamarbetet, kontaktmannaskapet och genomförandeplanen pågår för att säkerställa en trygg och personcentrerad vård och omsorg, där den äldre är delaktig. En modell för teamarbetet är under utveckling.

Hemtjänsten och servicehusen utvecklar sina arbetsätt utifrån ”ramtid” som syftar till ökat brukarinflytande i planeringen och utförandet av insatserna. Den kommunala hemtjänstens specialiserade hemtjänstgrupp ”demensgruppen” har certifierats för god demensvård av Silviahemmet. Målsättningen med demensgruppens insatser är att personen ska kunna behålla sin personlighet, integritet, självbestämmande och sina funktioner.

Demensgruppen område har utökats till att omfatta samtliga hemtjänstområden. Fler medarbetare/demensombud i arbetsgrupperna har involverats i arbetet. Demensgruppen har avsatt tid för reflektionsmöten samt håller i nätverksträffar för demensombuden.

Dagverksamheten erbjuder en meningsfull dag med aktiviteter som kan passa både kvinnor och män samt utifrån deltagarnas individuella behov och önskemål.

Jämställd och likvärdig äldreomsorg i samverkan

Äldreomsorgen ska vara jämställd, tillgänglig och likvärdig. Utredningar och behovsbedömningar baseras på den enskildes individuella behov, önskemål och resurser. En intervjuguide används som stöd i biståndshandläggarens utredningsarbete där vikten av att ställa könsneutrala och jämställda frågor tas upp. Även frågor som rör nutrition, hbtq och våld i nära relation. Beställarenheten äldre fortsätter utvecklingsarbetet kring demensvården i samverkan med minnesmottagningen på Karolinska Universitetssjukhuset Huddinge.

Samverkan med biståndshandläggare, hemtjänstens utförare, landstingets akutsjukvård, vårdcentralerna och primärvårdsrehabiliteringen utvecklas för att säkerställa att den äldre får en trygg och sammanhållen vård och omsorg i hemmet. Regelbundna träffar anordnas genom samverkansmodellen Bättre Samverkan Bättre Liv. Aktuell fråga som tagits upp är de nya arbetsätten som införs den 7 juni, utifrån lagstiftningen om utskrivning från slutna hälso- och sjukvård som trädde i kraft 2018.

Skype (videosamtal via datalänk) används och utvecklas för vårdplanering och samordnad individuell plan (SIP), vilket kan öka den äldres möjligheter till delaktighet.

Projektet ”Tryggt mottagande” för en trygg hemgång efter sjukhusvistelse eller korttidsvård fortsätter under 2018 och finansieras av äldreförvaltningen. Älvsjös stadsdelsförvaltning planerar att ansluta sig till Hägersten-Liljeholmens team för ”Tryggt mottagande”. Chefskap och arbetsledning kommer att organiseras inom Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning, beställarenheten äldre.

Mötesplatser, förebyggande och uppsökande arbete

Äldreomsorgens mötesplatser erbjuder ett brett utbud av aktiviteter, dagsutflykter, kultur och gemenskap, som är öppna för alla äldre i stadsdelen. Verksamheterna är välbesökta och uppskattade.

Den uppsökande verksamheten syftar till att fånga upp äldres behov och nå fler äldre som upplever ensamhet och isolering. Detta ska ske genom ökade informationsinsatser bland annat via lokalpressen, samverkan med vårdcentralerna, pensionärsorganisationerna och genom att inbjuda äldre till fokusgrupper/dialogmöten för synpunkter och förslag. En viktig fråga är de

äldres boendesituation och vikten av ha bo tillgängligt, anpassat och tryggt när man blir äldre. I juni planeras dialogmöte med tema ”Äldrevänlig stad/Må bra på äldre dar”.

Uppsökande verksamhet till sammanboende par där någon av personerna fyller 80 år under året, ca 200 par, genomförs av äldreomsorgens anhörigkonsulter. Brev med information om mötesplatser, stöd och service samt anhörigstöd skickas ut, som sedan följs upp med ett telefonsamtal. Merparten av de äldre är ”pigga” och behöver ingen hjälp, men tackar för informationen som är bra att ha den dagen man behöver stöd eller vill ha mer information.

Anhöriga erbjuds att delta i anhöriggrupper, anhörigsamtal, hembesök, råd och stöd av anhörigkonsulent samt inbjuds till föreläsningar med olika teman.

Aktivitetscenter

Stadsdelsförvaltningen kommer att ta över lokaler från fastighetsägaren Micasa för ett aktivitetscenter vid Axelsbergs seniorboende, som ska vara öppet för alla äldre i området. Planering pågår i samarbete med Micasa och i dialog med de boende och pensionärsorganisationerna. Aktivitetscentret kommer att bemannas med personal från äldreomsorgen. Invigning planeras i samband med äldreomsorgens kulturvecka i augusti/september.

Tryggt boende

Målsättningen är att äldre ska ha ett tryggt och tillgängligt boende. Tillgängliga bostäder med närhet till service och kommunikationer ökar den äldres möjligheter till ett aktivt och självständigt liv så länge som möjligt. Moderna och anpassade bostäder som tillgodoser de äldres behov, efterfrågan och önskemål är en prioriterad fråga. Arbetet kring den fortsatta boendepaneringen sker i samverkan med Micasa. Förvaltningen ser gärna att man använder sig av välfärdsteknik för ökad integritet och självständighet för den boende och en trygg och säker arbetsmiljö för personalen.

Kompetens

Kompetensutveckling genomförs kring maten och måltiden, bemötande, demensvård, vård i livets slut, dokumentation och våld i nära relationer. Föreläsningar kring demens genomförs under våren. Behov finns av ökade kunskaper om äldre med psykiska funktionsnedsättningar och missbruksproblem.

Medarbetare går stadens usk-utbildningar som finns i fem steg.

Kompetensutveckling för äldreomsorgens olika ombud fortgår. Ombudens spetskompetens ska spridas till övriga medarbetare, bland annat på APT.

Fler palliativa ombud har utbildats under våren. Äldreomsorgen har totalt 38 utbildade palliativa ombud. Kompetensutveckling för kostombuden och deras uppdrag kommer särskilt att lyftas fram under 2018.

Hygienutbildning är planerad till hösten.

Under hösten anordnas en inspirationsdag för äldreomsorgens legitimerade hälso- och sjukvårdspersonal.

Biträdande enhetscheferna går ledarskapsprogram med fokus på team- och kvalitetsarbete.

Beställarenheten äldre har genomfört stadens diplomutbildning för ett hbtq-kompetent och normmedvetet bemötande och blivit hbtq-diplomerade.

Under våren kommer biståndshandläggarna delta i utbildningar kring samlarbeteende och posttraumatisk stressyndrom, PTSD, hos äldre. Under hösten kommer biståndshandläggarna att erbjudas heldagar kring juridik och psykisk ohälsa.

Två biståndshandläggare deltar i en utbildning på KI kring våld i nära relation.

EU-projektet DigIT för ökad kompetens om digitala hjälpmedel och digital teknik avslutas till sommaren.

Kvalitetsuppföljning och brukarundersökningar

Kvalitetsuppföljning med egna kvalitetsobservatörer i verksamheten och biståndshandläggarnas individuppföljning samt det systematiska kvalitetsarbetet fortsätter att utvecklas. Under våren pågår stadens brukarundersökning om dagverksamhet och Socialstyrelsens brukarundersökning ”Vad tycker de äldre ?” Resultaten presenteras i höst.

Journalgranskningar och uppföljning av hälso- och sjukvårdsinsatser görs kontinuerligt av MAS och äldreomsorgens processledare, särskilt med fokus på den palliativa vården och nutritionsprocessen.

Förvaltningen genomför oanmälda nattbesök på vård- och omsorgsboende.

Resultaten från uppföljningar och de årliga brukarundersökningarna kommer att analyseras utifrån ett jämställdhetsperspektiv för ökad brukarnöjdhet och kvalitet i äldreomsorgens verksamhet.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen 				57 %		72 %	72 %	2018
Analys Årsmålet uppfylldes inte 2017. Förbättringsarbetet kring maten och måltiden är därför fortsatt prioriterat 2018. Utbildningsinsatser genomförs av äldreomsorgens dietist. Matveckor anordnas under maj i äldreomsorgens verksamheter, där matens och måltidens betydelse för brukarnas välbefinnande och nöjdhet, lyfts fram. Kostombuden får en aktivare roll kring arbetet med att skapa en trevlig måltidsupplevelse. Kostombuden kommer bland annat att intervjua ett antal boende/brukare och lyssna på deras synpunkter kring kosten och måltiden. Resultaten samlas in efter sommaren. Bedömningen är att årsmålet kommer att uppfyllas.								
  Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att möjligheten att komma utomhus är bra 				51 %		56 %	56 %	2018
Analys Ett viktigt förbättringsområde är att öka de boendes möjligheter till utevistelse och nöjdhet med den. För ökade möjligheter till utevistelse så kommer cykelturer med Side By Side cykel att erbjudas. Bedömningen är att årsmålet kommer att uppfyllas.								
  Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i äldreomsorgen 				78 %		85 %	85 %	2018
Analys Ökad delaktighet för omsorgstagarna är prioriterat inom äldreomsorgens verksamheter. Enheternas arbete med att utveckla kontaktmannskapet, teamarbetet och genomförandeplanerna fortgår. Biträdande enhetscheferna går ledarskapsprogram för utveckling av teamarbetet för en individuellt anpassad vård och omsorg, utifrån den boendes/brukarens behov och önskemål. Arbetssätt utifrån ramtid är under utveckling och syftar till ökad delaktighet och möjlighet för brukaren inom								

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognoss helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
hemtjänst och servicehus att påverka hur hjälpen utförs. Bedömningen är att årsmålet kommer att uppfyllas.								
  Andel trygga omsorgstagare i äldreomsorgen 				85 %		84 %	84 %	2018
Analys Omsorgstagarna känner sig trygga med äldreomsorgen. Bedömningen är årsmålet liksom för 2017 även uppfylls för 2018.								
  Andelen nöjda omsorgstagare i äldreomsorgen 				86 %		85 %	85 %	2018
Analys Omsorgstagarna känner sig nöjda med äldreomsorgen. Bedömningen är årsmålet liksom för 2017 även uppfylls för 2018.								
  Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod				10,8		10	Max 10 personer	2018
Analys Hemtjänsten planerar sin bemanning så att den äldre får hjälp av samma personal, så långt som möjligt. Bedömning är att årsmålet kommer att uppfyllas.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska intensifiera arbetet och registreringen i Senior Alert och Svenska Palliativregistret för att få underlag till förebyggande åtgärder i syfte att bland annat minska fallskadorna	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Verksamheternas arbete kring riskbedömningar i Senior Alert och registreringar i Palliativregistret är prioriterat. Se även äldreomsorgens indikatorer för förebyggande riskbedömningar.			
  Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda och föreslå förbättringar som ökar likställigheten i staden samtidigt som det avlastar biståndshandläggare från administrativa uppgifter	2018-01-01	2018-12-31	
  Äldrenämnden ska initiera ett kvalitetsutvecklingsarbete inom särskilt boende för äldre i samarbete med stadsdelsnämnderna	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Äldre får insatser av god kvalitet som erbjuder delaktighet och stärker förmågan att leva värdigt och självständigt

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Äldre är nöjda med äldreomsorgen och tycka att de är delaktiga och kan påverka planeringen och utformningen av sin äldreomsorg.

- Äldres förmåga att leva värdigt och självständigt stärks.
- Kvinnor och män har likvärdig äldreomsorg.
- Äldre med insatser har inflytande över insatsernas utförande.

- Äldres välbefinnande och nöjdhet ökar med bättre mat och måltidssituation.
- Äldres kunskap om möjligheten att påverka och planera sin boendesituation ska öka.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Alla medarbetare ska erbjudas föreläsning del 2, om bemötande av personer med demenssjukdom	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Fyra föreläsningstillfällen om demens genomförs under våren 2018.			
 Dialogmöten och samverkan med pensionärsorganisationerna och andra föreningar vid start av Axelsbergs aktivitetscenter.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Möten har hållits med pensionärsorganisationerna och de boende, Trivselrådet vid Axelsbergs seniorboende. Planering och samverkan med Micasa fortgår.			
 Äldre ska inbjudas till fokusgrupper för synpunkter och delaktighet kring olika utvecklingsområden inom äldreomsorgen.	2017-01-01	2018-12-31	
Analys Dialogmöte/medborgarmöte för äldre är planerat till den 13 juni. Tema är Äldrevänlig stad och Må bra på äldre dar.			
 Äldreomsorgens medarbetare ska årligen genomföra webbutbildning om basal hygien.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Webbutbildning genomförs under året. Hygienutbildning är också planerad till hösten.			
 Äldreomsorgens bitr. enhetschef erbjuds att delta i ett ledarskapsprogram för kvalitetsutveckling och förbättringsarbete.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Biträdande enhetschefer deltar i ledarskapsprogram som syftar till att ge cheferna kunskaper och verktyg för att utveckla enheternas fortsatta kvalitetsarbete med fokus på teamens arbete.			
 Äldreomsorgens medarbetare ska erbjudas kompetensutveckling av dietist om kost och nutrition samt om måltidens betydelse för de äldres hälsa och välbefinnande.	2017-01-01	2018-12-31	
Analys Äldreomsorgens dietist genomför utbildningsinsatser och inbjuder kostombuden till regelbundna möten.			
 Äldreomsorgens medarbetare ska genomföra webbutbildningarna om demens.	2017-01-01	2018-12-31	
Analys Merparten av äldreomsorgens medarbetare har genomfört webbutbildningen demens ABC och flera även demens ABC+. Utbildningarna fortgår under 2018.			

Nämndmål:

Äldre som bor på särskilda boendeformer får en god hälso- och sjukvård som är trygg, säker och förebyggande

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

De äldre som bor på vård- och omsorgsboende och servicehus samt de som bor i socialpsykiatrisk gruppboende får en trygg och säker hälso- och sjukvård.

- De boende på servicehus och vård- och omsorgsboende erbjuds individuella riskbedömningar, som registreras i kvalitetsregistret Senior Alert.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel boende som erbjuds munbedömning, enligt ROAG.				81,77 %		90 %		2018
Analys Boende på servicehus och vård- och omsorgsboende erbjuds en munhälsobedömning, en förebyggande riskbedömning, enligt metoden/instrumentet ROAG (Revised Oral Assessment Guide) och som dokumenteras i hälso- och sjukvårdsjournalen samt registreras i det nationella kvalitetsregistret Senior Alert efter samtycke från den enskilde. Enheternas arbete med detta är fortsatt prioriterat. Bedömningen är att årsmålet kommer att uppfyllas.								
 Andel boende som erbjuds riskbedömning för fall.				91,4		90 %		2018
Analys Boende vid vård- och omsorgsboende och servicehus erbjuds riskbedömning för fall. Fallriskbedömning görs enligt metoden/instrumentet DFRI, Downton Fall Risk Index och dokumenteras i hälso- och sjukvårdsjournalen samt registreras i Senior Alert. Bedömningen är att årsmålet kommer att uppfyllas.								
 Andel boende som erbjuds riskbedömning för trycksår.				90,6		90 %		2018
Analys För bedömning av den boendes risk för att utveckla trycksår används metoden/instrumentet Modifierad Nortonskala samt registreras i Senior Alert. Bedömningen är att årsmålet kommer att uppfyllas.								
 Andel boende som erbjuds riskbedömning för undernäring.				90,6		90 %		2018
Analys För att förebygga undernäring erbjuds den boende en riskbedömning som görs enligt metoden/instrumentet MNA, Mini Nutritional Assessment samt registreras i Senior Alert. Bedömningen är att årsmålet kommer att uppfyllas.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Alla boende ska erbjudas riskbedömning och behov av inkontinenshjälpmedel, enligt bedömningsinstrumentet Nikola.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys De boende vid servicehus och vård- och omsorgsboende erbjuds riskbedömning och behov av individuella inkontinenshjälpmedel.			
 Sjuksköterskorna ska genomföra webbutbildning om sårbehandling, palliativ vård och om läkemedel som ökar risken för fall.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Webbutbildningarna bidrar till kompetensutveckling för sjuksköterskorna inom viktiga områden. Genomförs under året.			
 Verksamhetschef ska säkerställa att en vårdplan upprättas för vård i livets slut vid väntat dödsfall.	2017-01-01	2018-12-31	
Analys Utvecklingsarbete kring vård i livets slutskede och upprättande av vårdplan är fortsatt prioriterat. MAS och äldreomsorgens processledare följer kontinuerligt upp journalerna för samtliga avlidna. Journalgranskning genomförs av den palliativa vården.			

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Verksamhetschef ska säkerställa att registrering genomförs i BPSD-registret.	2017-01-01	2018-12-31	
Analys			
Äldreomsorgens processledare fortsätter att stödja verksamheternas arbete med BPSD-registret.			

KF:s inriktningsmål:

2. Ett klimatsmart Stockholm

Vision 2040 Ett Stockholm för alla: "Naturens stillhet nära storstadens intensitet utmärker Stockholm. Smarta lösningar gör det enkelt för alla stockholmare att leva miljövänligt. Utan att äventyra förutsättningarna för framtida generationer växer staden med människan som utgångspunkt och med respekt för naturens gränser."

Stadsdelsnämnden har formulerat sex nämndmål som ska bidra till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål om ett klimatsmart Stockholm. Hur nämnden har bidragit till att uppfylla inriktningsmålet redovisas under respektive mål för verksamhetsområdet. Nämnden bedömer att alla sex nämndmål och alla sex mål för verksamhetsområdet kommer att uppfyllas under året.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1 Energianvändningen är hållbar

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till målet genom att arbeta kontinuerligt med miljöåtgärder i verksamheterna i syfte att minska energiförbrukningen och den negativa påverkan på miljön.

Nämnden har tidigare genomfört stora åtgärder i syfte att öka energieffektiviteten och på så sätt minska den negativa miljöpåverkan i verksamheterna. Nämnden tilldelades 15,2 mnkr i klimatinvesteringsmedel år 2018. Medlen ska gå till att fortsätta arbetet med att byta ut äldre vitvaror till moderna och energieffektiva varianter, byte av äldre belysningsarmatur till LED-belysning med närvaro-/frånvarostyrning samt till elcyklar som ersätter bilresor i tjänsten.

Arbetet med att beställa och planera åtgärder och insatser pågår under våren och genomförandet sker löpande under året. Nämnden samarbetar med SISAB i ett projekt om att testa solcellsdriven energi i förskoleverksamhet. Ett antal av nämndens förskolor deltar i projektet som bekostas och drivs av SISAB. Projektet förväntas ge mer kunskap och erfarenhet kring hur solceller kan användas för att öka andelen förnyelsebar el men även en eventuell energibesparing i sin helhet.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Arsmål	KF:s årsmål	Period
  Köpt energi (GWh)				3,5 GWh		2,05 GWh	1785 GWh	2018

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Analys								
Sedan hösten 2016 har flera åtgärder för att minska energiförbrukningen genomförts, särskilt inom förskolan. I ett stadsdelsområde som växer kraftigt ökar antalet förskolor och bostäder för särskild service i hög takt vilket i sig ökar den totala energiförbrukningen. Den totala förbrukningen väntas ändå minska i förhållande till föregående år.								

Nämndmål:

Stadsdelsnämndens verksamheter är energieffektiva

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Stadsdelsnämnden kommer närmare målet i miljöprogrammet om att minska energianvändningen i den egna verksamheten med minst tio procent till år 2020.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Inventera och uppdatera befintliga elavtal samt kartlägga den faktiska elförbrukningen.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys			
Inventeringen görs i samarbete med serviceförvaltningen och arbetet pågår löpande under året. En stor mängd av avtalen är redan idag uppdaterade.			
 Regelbundet byta ut äldre vitvaror och belysning mot mer energieffektiva alternativ.	2017-01-01	2018-12-31	
Analys			
Nämnden har med klimatinvesteringsmedel bytt ut energikrävande vitvaror i förskolor och andra verksamheter mot energieffektiva och miljövänliga alternativ, arbetet pågår löpande under året.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till målet genom att följa förvaltningens resepolicy vilket innebär att miljöanpassade transportmedel, såsom att resa kollektivt med tåg eller buss, ska användas i första hand. Det finns totalt 18 bilar inom förvaltningen, tre av dessa är elbilar och 13 är miljöbilar. Nämnden bedömer att målet kommer att uppnås.

Förvaltningen har köpt in 20 stycken elcyklar för att minska användandet av bil i tjänst. Ett antal yrkesgrupper med verksamheter spridda över en stor del eller hela stadsdelsområdet har tillfrågats om möjligheten att använda elcykel. I dagsläget använder fältassistenter och vissa förskolechefer elcykel istället för bil för att ta sig runt i stadsdelsområdet. Även personal inom äldreomsorgens hemtjänst har fått tillgång till elcyklar. Förvaltningen bedömer att det finns fler vinster än miljömässiga med elcyklar då det bidrar till en god arbetsmiljö och är en hälsofrämjande aktivitet. Satsningen kommer att utvärderas under andra halvan av 2018.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel miljöbränsle i stadens etanol- och biogasfordon						85 %	85 %	Halvår 1 2018
Analys Mäts per halvår.								

Nämndmål:

Stadsdelsnämndens verksamheter använder i första hand miljöanpassade transporter

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Stadsdelsnämndens transporter sker med miljövänliga fordon enligt nämndens resepolicy.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Ersätta befintliga bilar då avtalet löper ut under året, med elbilar där det är möjligt.	2018-01-01	2018-12-31	
 Genom informationsinsatser säkerställa att de enheter som berörs tankar förnyelsebart drivmedel när detta finns att tillgå på tankstationerna.	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till målet genom att relevanta funktioner och medarbetare har god kunskap om ekosystemtjänster och dagvattenhantering i urban miljö. En bred miljömedvetenhet genomsyrar planeringen när förvaltningen arbetar med drift- och skötselfrågor av park- och grönområden. Även när nämnden arbetar tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och trafiknämnden för att utveckla och rusta upp parker- och grönområden är miljöperspektivet tydligt.

I början av året har en biodling startat i Vinterviken. Biodlingen sker genom brukaravtal mellan invånare och nämnden. Insekts- och fågelholkar finns i ett antal parker, bland annat Fredborgsparken och Årstabergsparken. Vid upprustning och planering av nya parker och lekplatser er nämnden över möjligheten att uppföra holkar.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med idrottsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden, arbeta med att tillgängliggöra naturreservaten för stockholmarna samt hur rekreativa och ekologiska värden kan utvecklas och stärkas i reservaten.	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Stadsdelsnämndens parker har en rik biologisk mångfald

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Miljöprogrammets mål om att ekosystemtjänster ska främjas i stadsutveckling för att bidra till en god livsmiljö uppnås.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Utveckla rutinerna kring bevarandet av gammal och död ved i naturmark för att främja biologisk mångfald.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Nämnden för en löpande dialog med avtalad entreprenör kring bevarandet av gammal och död ved, exempelvis i samband med naturmarksvård. Utförande entreprenad uppmuntras placera död ved på platser som gör att naturmarken inte uppfattas som skräpig. Det förs en diskussion kring hur allmänheten kan informeras om vikten av att lämna död ved i naturmark för att främja den biologiska mångfalden.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden har bidragit till målet genom att fortsatt arbete med att säkerställa att nämndens alla lokaler har möjlighet till matåtervinning. Alla nya förskolor byggs idag med möjlighet till matåtervinning. Under året kommer kärl för återvinning av glas, plast och papper att placeras ut i sex av stadsdelsområdets parker.

Nämndmål:

Stadsdelsnämndens verksamheter minskar mängden avfall

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Det finns kärl för matåtervinning i samtliga av stadsdelsnämndens lokaler.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Sätta in kärl för matåtervinning i de av nämndens lokaler där det inte redan finns.	2017-01-01	2018-12-31	
Analys Arbetet har fortsatt under året och enhetschefen i respektive verksamhet ansvarar för att ordna möjlighet till matåtervinning i de lokaler som tillåter utan större ombyggnationer. Fastighetsägaren till nämndens administrativa lokaler undersöker möjligheten att införa matåtervinning i lokalerna under året och bedömer att det ska kunna genomföras under verksamhetsåret.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5 Stockholms miljö är giftfri

● Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden har bidragit till stadens mål bland annat genom att inom nämndens förskolor genomföra åtgärder på nivå 1 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola, ha en relativt hög andel ekologiska livsmedel i nämndens verksamheter som hanterar livsmedel, samt att arbeta för ökad medvetenhet och kunskap om Byggvarubedömningen.

Nämnden fortsätter att delta i en pilotstudie tillsammans med kemikaliecentrum som syftar till att undersöka och utvärdera hur en kemikaliesmart förskola kan se ut. I pilotstudien kartläggs inomhusmiljön i tre förskolor i stadsdelsområdet, Hamngården, Korpen och Hovet. Studien utreder också om kemikaliesmarta materialval är mer kostsamma och mer tidskrävande än andra material. Projektet fortsätter under 2018.

Stadsdelsnämnden beställer i huvudsak större lokalentreprenader av stadens egna bolag, vilket gör att kravet på Byggvarubedömningen uppfylls. I de projekt där stadsdelsnämnden hyr lokaler i bottenvåningen på bostadshus finns i byggskedet ett nära samarbete med ansvarigt byggbolag. I det samarbetet har nämnden varit tydlig med vilka miljökrav som ställs på ytskikt och fast inredning i förskolorna. Förvaltningen har även fört diskussioner gällande miljökrav i samband med parkinvesteringar.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Andel av stadens förskolor som har genomfört alla åtgärder på nivå 2 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola	29,85 %			100 %		24,29 %	70%	2018
Analys								
Kemikaliecentrum har tagit fram en vägledning om var farliga ämnen kan förekomma och vilka åtgärder som ska genomföras. Åtgärderna ligger på olika nivåer. När åtgärderna på nivå 1 har genomförts har man kommit en bra bit på väg mot en kemikaliesmart förskola. Alla förskolechefer har erbjudits utbildning av Kemikaliecentrum om kemikaliesmart förskola. Förskolorna har utbildat sina medarbetare och sorterat ut olämpligt material. Samtliga förskolor bedöms uppnå nivå 1 och arbetar med nivå 2 och 3.								
● Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system				100 %		80 %	80%	2018
Analys								
Stadsdelsnämnden beställer i huvudsak större entreprenader av stadens egna bolag, vilket gör att kravet på byggvarubedömningen bedöms uppnås under året.								

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	61,26			52,97		55 %	45%	2018

Nämndmål:

Stadsdelsnämndens verksamheter är kemikaliesmarta

 Uppfylls helt

Beskrivning

Vid beställning, upphandling och byggande av förskolor och parker använder stadsdelsnämnden aktuell forskning för att bygga så kemikaliesmarta förskolor som möjligt.

Förväntat resultat

Stadsdelsnämndens förskolor har låg andel kemikalier i ytskikt och fast inredning. Stadsdelsnämndens parker anläggs med miljövänliga material.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Aktivt söka information och ny kunskap om miljöpåverkan av de material som används i verksamheterna.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Arbetet fortgår löpande under året. Fokus ligger på att bevaka inredningsmaterial, markbeläggning, lekmaterial och fallskydd. Omvärldsbevakningen består av självständigt informationssökande. Ansvariga medarbetare har även besökt möbelmässan där de senaste produkterna presenteras. Kunskapsöverföring sker genom kontakter i nätverk med andra nämnder och bolag där nämndens medarbetare deltar.			
 Ställa krav på byggbolag att använda miljövänliga alternativ vid nyproduktion av förskolor.	2017-01-01	2018-12-31	
Analys Nämnden ställer alltid krav att byggvarubedömningen eller likvärdigt system används vid nyproduktion av förskolor. Förvaltningen har i de fall det varit möjligt verkat för andra materialval än gummiastfalt på lekytor.			
 Uppmana och bevaka att upphandlade byggentreprenörer använder sig av BVB (Byggvarubedömningen).	2018-01-01	2018-12-01	
Analys Nämnden uppmuntrar, uppmanar och följer upp att byggentreprenörer att använda sig av BVB för att göra kemikaliesmarta materialval i byggandet av förskolor och andra verksamheter samt anläggning av parker, lekplatser och förskolegårdar.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden säkerställer att förvaltningens lokaler har en god luftkvalitet bland annat genom att samla in protokoll för obligatorisk ventilationskontroll (OVK-protokoll) från

fastighetsägare. OVK-protokollen rapporteras in till miljöförvaltningen årligen och stadsdelsnämnden ser till att eventuella felaktigheter åtgärdas så snart som möjligt.

Nämnden följer upp fastighetsägare och entreprenader har goda rutiner för städning och byte av ventilationsfilter i verksamhetslokalerna.

Nämndmål:

Inomhusmiljön i stadsdelsnämndens verksamheter är sund

 Uppfylls helt

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Följa upp och kontrollera att ventilationsfilter byts en gång per år i verksamheternas lokaler.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Aktiviteten ska genomföras under våren och stäms av i samband med tertitalrapport 2.			
 Följa upp och utvärdera städrutinerna i nämndens verksamhetslokaler.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Aktiviteten ska genomföras senare under verksamhetsåret.			

KF:s inriktningsmål:

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Vision 2040 Ett Stockholm för alla: Stockholm är nytänkandets centrum i världen. Det gynnsamma innovationsklimatet får företag och människor att blomstra. Näringslivets mångfald och det livslånga lärandet ger alla stockholmare frihet att följa och förverkliga sina drömmar. Stockholm är en central nod i ett globalt nätverk av framgångsrika städer. En stad i världen, men också en världens stad som attraherar internationella entreprenörer, studenter och besökare."

Stadsdelsnämnden har formulerat fyra nämndmål som ska bidra till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål om ett ekonomiskt hållbart Stockholm. Hur nämnden har bidragit till att uppfylla inriktningsmålet redovisas under respektive mål för verksamhetsområdet. Nämnden bedömer att alla fyra nämndmål och alla fem mål för verksamhetsområdet kommer att uppfyllas under året.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att samverka med högskolor och universitet i regionen inom områdena förskola, socialtjänst, äldreomsorg och administration i syfte att stärka kopplingen mellan verksamhet, praktik, utbildning och forskning. I första hand riktar sig detta mål till utbildningsnämnden och arbetsmarknadsnämnden och nämnden formulerar därför inga egna nämndmål. Nämnden

bedömer att målet för verksamheten kommer att uppnås.

Stadsdelsnämndens förskolor tar emot drygt 100 studenter för verksamhetsförlagd utbildning och praktik från högskolor och universitet.

Samarbete sker med lokal gymnasieskola om praktikplatser på förskola för blivande barnskötare.

I första hand riktar sig detta mål till utbildningsnämnden och arbetsmarknadsnämnden och nämnden formulerar därför inga egna nämndmål. Nämnden bedömer att målet för verksamheten kommer att uppnås.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flicko r	Perio dens utfall VB 2017	Progno s helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	101				100	100	Tas fram av nämnden	Tertial 1 2018
Analys Stadsdelsnämndens förskolor tar emot drygt 100 studenter för verksamhetsförlagd utbildning och praktik från högskolor och universitet.								

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till målet genom att samarbeta med Stockholm Business Region med ambitionen att hitta nya former för dialog och samverkan med lokala näringslivet. Arbetet med att utveckla och hitta former för hur näringslivsrådet skulle kunna se ut har fortlöpt. Nämnden ingår i Stockholm Business Regions nätverk för stadsdelar för erfarenhetsutbyte och mer information om stadsdelsnämndens uppdrag. Lokala företagargrupper deltar i samverkansforum gällande trygghet.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stockholm Business Region AB ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna kartlägga möjligheterna för ökad tillväxt inom respektive stadsdels geografiska område genom en lokal näringslivsanalys	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Stadsdelsnämnden har god samverkan med det lokala näringslivet

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Att stadsdelsnämnden har etablerade kontakter med det lokala näringslivet.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Genomföra näringslivsdialoger två gånger om året i samverkan med berörda nämnder och bolag.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Under året ska en instruktion för ett näringslivsråd utarbetas och sedan ska två dialogmöten genomföras. Arbetet med instruktionen har påbörjats.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet genom att ge individuellt stöd och insatser till de personer som saknar egen försörjning och som ansöker om ekonomiskt bistånd. Stödet syftar till att den enskilde ska bli självförsörjande och är anpassat efter den enskildes försörjningshinder. Förvaltningen bedömer att målet för verksamhetsmålet och underliggande nämndmål kommer att uppnås under året.

Andelen bidragstagare i befolkningen har ökat och detta avspeglas också i det ökade ärendeantalet. Ökningen sker både vad gäller kvinnor och män. Det faktiska antalet hushåll har ökat under årets första månader och uppgår i februari till 496 bidragshushåll. Ökningen består av nyanlända i etablering som av olika skäl samtidigt har behov av ekonomiskt bistånd. Ensamkommande ungdomar som studerar på gymnasiet och samtidigt uppbär ekonomiskt bistånd utgör en allt större grupp. En förändring i avdelnings arbete med hemlösa påverkar också då fler ärenden med tillfälliga boendelösningar handläggs som ekonomiskt bistånd.

Andelen långvariga bidragstagare har ökat något. Det är främst kvinnorna som står för ökningen.. Det är en större andel män som har ett långvarigt bidragstagande än kvinnor i stadsdelsområdet.

Av de personer som uppbär ekonomiskt bistånd är den största gruppen arbetslösa med eller utan ersättning från a-kassa eller Försäkringskassa. Personer som är arbetssökande hänvisas till stadens Jobbtorg för att erbjudas stöd i arbetssökandet samt eventuella insatser för att öka anställningsbarheten.

I syfte att öka anställningsbarheten hos långvariga bidragstagare erbjuds olika typer av arbetsmarknadsåtgärder såsom Stockholmsjobb (kommunal visstidsanställning) och offentligt skyddad anställning (OSA). Anställningar med Stockholmsjobb görs i samarbete med arbetsförmedlingen och

Den näst största gruppen bidragstagare i stadsdelsområdet är personer som är sjukskrivna med eller utan ersättning från Försäkringskassan. Förvaltningens samarbete med konsultläkare fortsätter under 2018 i syfte att öka möjligheterna till självförsörjning för personer med långvariga sjukskrivningar. Förvaltningen medverkar i FINSAM-projektet Multikpmpetenta team.

Den tredje största gruppen bidragstagare har socialmedicinska skäl för sitt bidragsbehov vilket inte sällan innebär en missbruksproblematik. Enheten för ekonomiskt bistånd samarbetar med förvaltningens vuxenenhet som erbjuder stöd och behandling till personer med missbruk.

Målet med rehabiliteringen är att personen ska bli fri sitt missbruk och på sikt kunna stå till arbetsmarknadens förfogande.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen 	0,78 %	0,94 %	0,76 %	0,76 %	0,78 %	0,8 %	1,6%	Tertial 1 2018
Analys Andelen bidragstagare i befolkningen har ökat och detta avspeglas också i det ökade ärendantalet. Ökningen sker både vad gäller kvinnor och män. Ökningen förklaras med ett ökat antal nyanlända som av olika skäl är i behov av ekonomiskt bistånd och unga vuxna personer som tidigare varit ensamkommande barn och som nu är i behov av försörjningsstöd för att kunna slutföra sina gymnasiestudier. En förändring inom avdelningen gör också att fler hemlösa med behov av tillfälligt boende handläggs som ekonomiskt bistånd.								
  Andel unga som varken arbetar eller studerar							Fastställt 2018	2018
  Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare 	0,54 %	0,58 %	0,49 %	0,53 %	0,54 %	0,55 %	1,1%	Tertial 1 2018
Analys Andelen långvariga bidragstagare har ökat något. Det är främst kvinnorna som står för ökningen.								
  Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb 	5 st	4 st	2 st	5 st	20 st	22 st	1 000 st	Tertial 1 2018
Analys Att genomföra en anställning på ett stockholmsjobb bygger på ett relativt komplicerat samarbete mellan enheten för ekonomiskt bistånd, Jobbtorget och arbetsförmedlingen. Under årets första månader har 5 personer fått Stockholmsjobb och ytterligare 12 personer är aktuella kandidater för insatsen och då arbetsprocessen är relativt långsam finns det en risk att årsmålet om 22 personer i anställning inte kan nås.								
  Antal praktiktillfällen som genomförs inom stadens verksamheter av de aspiranter som Jobbtorg Stockholm matchar 	16 st	3 st	13 st	20 st	20 st	20 st	500 st	Tertial 1 2018
  Antal tillhandahållna platser för feriejobb	405			335	405	350 st	9 000 st	Tertial 1 2018
  Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	32			42	35	35 st	1 000 st	Tertial 1 2018
  Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi 	320 st			335 st		320 st	9 000 st	Tertial 1 2018
Analys Anställningsförfarandet för sommarjobben är inte klart än varför det ej finns uppgifter om hur många pojkar respektive flickor som erbjöds jobb. Förvaltningen erbjuder 320 ungdomar arbete.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Arbetsmarknadsnämnden ska genom jobbtorgen för unga i Kista, Skärholmen och vid Globen, och i samarbete med stadsdelsnämnderna förstärka det uppsökande och stödjande	2018-01-01	2018-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
arbetet för unga utan sysselsättning och med komplex problematik samt utveckla insatser för målgruppen.			
Analys Förvaltningen samverkar med Jobbtorget unga i denna fråga.			
Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna fortsätta arbetet med kvinnor långt ifrån arbetsmarknaden för att öka delaktigheten och den ekonomiska jämställdheten i staden.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Förvaltningen samverkar med Jobbtorget i denna fråga.			
Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna öka utbytet mellan stadsdelarna kring sommarjobben för att öka sammanhållningen i staden och möjliggöra för fler att testa arbete i andra stadsdelar än där man bor.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Förvaltningen erbjuder sommarjobbplatser till andra stadsdelar inom ramen för detta samarbete.			
Stadsdelsnämnderna ska arbeta aktivt med villkor för sysselsättningsfrämjande åtgärder vid upphandlingar.	2018-01-01	2018-12-31	
Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden utveckla samverkan med det lokala näringslivet och civilsamhället för att skapa förutsättningar för jobb, integration och social hållbarhet med en särskild inriktning mot unga.	2018-01-01	2018-12-31	
Stadsdelsnämnderna ska, exempelvis inom ramen för sina olika verksamhetsområden, öka möjligheterna för personer med funktionsnedsättningar att komma i arbete.	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Invånarna i stadsdelsområdet är självförsörjande

Uppfylls helt

Förväntat resultat

Andelen invånare i stadsdelsområdet som uppstår ekonomiskt bistånd ska minska. Vid mätningen för tertial 2, år 2017, var andelen bidragstagare i förhållande till befolkningen 0,77 procent.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Enheten för ekonomiskt bistånd ska fortlöpande följa upp antalet arbetslösa bidragstagare som står utan aktiviteter från Arbetsförmedlingen, Jobbtorget eller stadsdelsförvaltningen och vidta åtgärder för att antalet ska minska. Resultaten redovisas i T1, T2 och VB.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Socialsekreterare följer upp att arbetslösa försörjningsstödstagare har relevanta aktiviteter som syftar till att finna arbete. Antalet personer som står utan aktiviteter har minskat sedan slutet av 2017 och omfattar i februari 2018 19 individer.			
Enheten för ekonomiskt bistånd ska ta fram arbetsmaterial och rutiner för socialt förändringsarbete och säkerställa att dessa tillämpas. Resultaten redovisas i T1, T2 och VB.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Arbetet med att uppdatera handlägningsrutiner och mallar har påbörjats och en arbetsgrupp har tillsatts. Arbetet med			

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
långvariga försörjningsstödstagare sker bland annat i form av samverkan inom Samordningsförbundet. Förvaltningen ingår i ett projekt som kallas multikompetenta team som innebär samverkan mellan försäkringskassan, arbetsförmedlingen, landstinget och jobbtorg. Intern samverkan mellan enheten för ekonomiskt bistånd, vuxenheten och äldreomsorgen finns formulerad i samverkansrutiner.			
Förvaltningen prioriterar ungdomar som har funktionsnedsättning till feriearbete.	2017-01-01	2018-12-31	
Analys Ungdomar med funktionsnedsättning prioriteras till feriearbete. Många ungdomar beskriver själva sin funktionsnedsättning i ansökan om feriearbete. Handläggaren träffar också biståndshandläggare och socialsekreterare för att identifiera ungdomar med särskilda behov av sommarjobb. Alla ungdomar som erbjuds feriearbete får ett telefonsamtal där de diskuterar lämplig placering.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet

Uppfylls helt

Analys

Arbetet med att personal ska ha adekvat utbildning och möjlighet att kompetensutvecklas i arbetet pågår ständigt. Nämnden bedömer att målet har uppnåtts.

Nämndmål:

Medarbetarna erbjuds möjlighet till kompetensutveckling

Uppfylls helt

Förväntat resultat

All tillsvidareanställd personal har adekvat utbildning för sin befattning och har möjlighet att kompetensutvecklas.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till att kommunfullmäktiges inriktningsmål har uppnåtts. Nämnden har en ekonomi i balans och arbetar kontinuerligt under året för att resurserna ska användas väl med fokus på resultat och effekter för våra invånare.

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att se till så att nämndens verksamheter har rymts inom fastställd budget.

Utfallet för helåret före resultatöverföringar visar ett underskott med 6,3 mnkr mot budget. Efter resultatöverföringar och begärda budgetjusteringar redovisas ingen avvikelse mot budget.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %			100 %		100 %	100 %	Tertial 1 2018
Analys Budget inkluderar beräknade prestationsförändringar med -12,7 mnkr. Prognosen är utfall samt resultatenheter.								
  Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100,3 %			100,5 %		100 %	100 %	Tertial 1 2018
Analys Årsbudget rapporteras som budget samt prestationsförändring								
  Nämndens prognossäkerhet T2				0 %		+/- 1 %	+/- 1 %	2018

Nämndmål:

Stadsdelsnämndens verksamheter har en långsiktigt hållbar ekonomi

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Verksamheterna bedrivs på ett kostnadseffektivt sätt.

Analys

Prognosen på utfallet för helåret före resultatöverföringar visar ett underskott med 6,3 mnkr mot budget. Efter resultatöverföringar och begärda budgetjusteringar redovisas ingen avvikelse mot budget.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Antalet familjehem i egen regi ska utökas.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Arbetet fortlöper enligt plan.			
 Vård- och placeringskostnader för ensamkommande flyktingbarn anpassas till de statliga ersättningsnivåerna.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Vård-och placeringskostnaderna har anpassats efter de olika ersättningsnivåer som trädde in 2018-01-01. Alla privata aktörer kontaktades och en dialog fördes om lägre kostnader utifrån de nya direktiven. I stort sett alla aktörer sänkte sina dygnskostnader. Under våren har alla jourhem fått frågan att gå över till att bli familjehem till Stockholm stad och detta arbete pågår. Ett flertal av de äldre ungdomarna har omplacerats vid 18 års ålder till stadsdelens egna lägenheter med insats ungdomscoach.			
 Öka chefernas kunskap om månadsuppföljningar och prognossäkerhet.	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s inriktningsmål:

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Vision 2040 Ett Stockholm för alla: "Ingenstans är demokratin mer vital än i Stockholm.

Stockholmarna är delaktiga i stadens utveckling och känner samhörighet med sin stad. Deras engagemang tas tillvara och ger riktning åt framtiden. Stockholm är ett föredöme i skyddet av de mänskliga rättigheterna. Lika rättigheter och stora möjligheter kommer alla till del i en stad tillgänglig för alla.”

Stadsdelsnämnden har formulerat tio nämndmål som ska bidra till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål om ett demokratiskt hållbart Stockholm. Hur nämnden har bidragit till att uppfylla inriktningsmålet redovisas under respektive mål för verksamhetsområdet.

Nämnden bedömer att nio nämndmål kommer att uppfyllas helt och ett delvis samt att sju mål för verksamhetsområdet kommer att uppfyllas helt under året och ett delvis.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden har bidragit till kommunfullmäktiges mål genom att arbeta med jämställdhetsintegrering, främst genom den lokala handlingsplanen för jämställdhetsintegrering 2016-2018.

Arbetet med jämställdhetsintegrering fortsätter på alla enheter inom varje respektive verksamhetsområde. Enheterna har arbetat med att alla brukare och invånare, oavsett kön, ska ha tillgång till de resurser som individen har behov av och undersökt hur exempelvis beviljade insatser skiljer sig mellan pojkar och flickor, kvinnor och män. Verksamheterna arbetar med könsuppdelad statistik i de fall sådan funnits tillgänglig och jämställdhetsanalyser ska tillämpas då det bedömts som relevant.

För att säkerställa att jämställdhetsanalyser görs i tjänsteutlåtanden används stadens vägledning för arbete med jämställdhetsanalyser i tjänsteutlåtanden. Nämndens finns representerad i stadens jämställdhetsnätverk för att vara uppdaterade och ta lärdom av andra nämnder och bolags arbete med jämställdhetsintegrering. Arbetet med att arrangera interna nätverk för medarbetare förväntas få ny kraft under året. Vid introduktionen för nyanställda får nya medarbetare information om att jämställdhetsintegrering är en viktig strategi för nämnden och hur de kan hitta mer information om det. Efter sommaren är en föreläsning om jämställdhet planerad på chefsforum, ett obligatoriskt mötestillfälle för samtliga chefer i nämndens verksamheter. Handlingsplanen för jämställdhet ska uppdateras under året.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys	100 %				100 %	100 %	100 %	Tertial 1 2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna stödja kvinnors organisering med målet att öka kvinnors makt och inflytande i det offentliga rummet.	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Stadsdelsnämnden fördelar makt och resurser jämställt

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

En ökad kunskap om fördelning av resurser.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Alla enheter deltar vid jämställdhetsföreläsningar och jämställdhetsnätverk som arrangeras under året.	2017-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

 Uppfylls delvis

Analys

Nämnden bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och underliggande nämndmål delvis kommer att uppnås under året.

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet genom ett aktivt arbete för att vara en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor. Arbetet med att sänka sjukfrånvaron är i fortsatt fokus med inriktning på rehabiliteringsarbete och strukturerat arbetssätt för att sänka sjukfrånvaron. Medarbetarenkäten har genomförts och resultaten diskuteras på arbetsplatsträffar under våren. Handlingsplaner ska tas fram på enheterna. Inför 2018 års medarbetarenkät har processen förtydligats, i syfte att få en bättre uppföljning.

Stadens personalpolicy implementeras och kommuniceras i ett tidigt skede genom den introduktionsutbildning som genomförs två gånger per år. Den ligger också till grund för det dagliga arbetet med HR-relaterade frågor i verksamheterna. De policyer och riktlinjer som ingår i personalpolicyn diskuteras även kontinuerligt i samband med arbetsplatsträffar och chefsforum.

Grundfrågan om förskolans kompetensförsörjning och pedagogernas arbetsmiljö är fortsatt mycket aktuell och något som förvaltningen och förskolan prioriterar högt.

Hemtjänsten deltar i ett forskningsprojekt om fysisk och psykisk belastning inom hemtjänsten, som bedrivs vid Karolinska Institutet, Centrum för Arbets- och miljömedicin.

Arbetsmiljö

Stadsdelsförvaltningens enheter har arbetat på många olika sätt för att erbjuda en god arbetsmiljö ur fysiskt och psykosocialt perspektiv. Ett systematiskt arbetsmiljöarbete och delaktighet är viktiga faktorer för att i samverkan skapa bra arbetsförhållanden och trivsel. Arbetsmiljöutbildning för chefer och skyddsombud planeras att genomföras under hösten.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Analys Index Bra arbetsgivare redovisas i T2								
  Sjukfrånvaro ♀	8,7 %	6,4 %	9 %	8,6 %	8,7 %	7,5 %	tas fram av nämnden	Tertial 1 2018
Analys Fortsatt hög sjukfrånvaro. Två HR-konsulter har anställts för att bland annat arbeta med ta ett övergripande grepp om frågan.								
  Sjukfrånvaro dag 1-14 ♀	2,8 %	2,3 %	2,9 %	2,7 %	2,7 %	2,5 %	tas fram av nämnden	Tertial 1 2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Äldrenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna stödja stadsdelsnämnderna i hur äldreomsorgen kan organisera sin ledningsorganisation för att främja det närvarande ledarskapet	2018-01-01	2018-12-31	
  Äldrenämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna genomföra och utvärdera en pilot med schemalagd reflektionstid i hemtjänsten	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Stadsdelsnämndens medarbetare är professionella, engagerade och har en god arbetsmiljö med en väl fungerande samverkan med de fackliga organisationerna.

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Delaktighet och ett bra arbetsklimat finns på nämndens arbetsplatser. Engagerade chefer och medarbetare bidrar till bra verksamhet och en god arbetsmiljö. Dialog om arbetsmiljö och verksamhet förs på arbetsplatsträffar och i samverkansgrupper. Kvinnors långtidssjukfrånvaro närmar sig männens lägre värde. Medarbetarnas arbetsvillkor förbättras och engagemang och trivsel ökar, vilket ger bättre resultat i medarbetarenkäten. Indikatorerna under 4.2 används för uppföljning av det förväntade resultatet.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Procentuell andel medarbetare som har en ofrivillig deltidsanställning	0,6			0,6	0,5	0,5		Tertial 1 2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Alla enheter ska utifrån medarbetarenkätens resultat göra en handlingsplan, som åtgärdas och följs upp under året.	2018-01-01	2018-12-31	
 Allmän visstidsanställning ska fasas ut.	2018-01-01	2018-12-31	
 Andelen timavlönade medarbetare ska minska.	2018-01-01	2018-12-31	
 Chefsutbildningar i arbetsmiljö, arbetsrätt inklusive samverkan ska genomföras.	2018-01-01	2018-12-31	
 Enheterna ska i VB 2018 redovisa arbetet utifrån förvaltningens jämställdhets- och mångfaldsplan.	2018-01-01	2018-12-31	
 Inom ramen för handlingsplanen för socialsekreterare och biståndshandläggares arbetssituation ska lämpliga former för ett lokalt kompetens- och utvecklingsforum tas fram och implementeras.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Ett lokalt kompetens- och utvecklingsforum startas under våren. Forumet involverar medarbetare från samtliga myndighetsutövande enheter inom socialtjänsten.			
 Nyrekrytering av deltidsanställda ska endast ske efter noggrant övervägande.	2014-01-01	2018-12-31	
 Resultaten från den återkommande enkäten om socialsekreterare och biståndshandläggares arbetssituation ska sammanställas och analyseras på enhets- och förvaltningsnivå och vid behov ligga till grund för riktade insatser.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Avdelningarna avser att i samråd med HR-enheten planera för vilken typ av riktade insatser som behöver göras och att tidsätta dem. Vid behov kommer företagshälsovård eller annan extern stödfunktion att sättas in.			
 Utbildning i kompetensbaserad rekrytering ska genomföras.	2018-01-01	2018-12-31	
 Verktyg och rutiner för arbetsmiljöarbete ska förbättras och göras kända.	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till målet genom att aktivt arbeta för att leva upp till mänskliga rättigheter och genom att motverka diskriminering. Nämndens verksamheter följer upp och analyserar förekomsten av diskriminering genom brukar- och medarbetarenkät. I verksamheterna bedrivs ett aktivt bemötandearbete där värdegrund och allas likas värde diskuteras, bland annat på APT. Stadsdelsnämndens förskolor arbetar kontinuerligt med likabehandlingsplaner med syfte att främja likabehandling, jämställdhet och förebygga kränkningar. Beställarenheten äldre arbetar kontinuerligt med att medvetandegöra medarbetarnas syn- och tankesätt kring HBTQ-frågor och har tagit fram en ny könsneutral intervjuguide.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel brukare i dagverksamhet för äldre som inte upplever diskriminering				94 %		98 %	Öka	2018
Analys								
I stadens brukarundersökning för dagverksamhet finns fråga om diskriminering, som lyder "Upplever du att du under det senaste året diskriminerats i kontakt med verksamheten". Årsmålet uppfylldes inte 2017, då 94 % svarade nej. Dagverksamheten lyssnar på och tar reda på deltagarnas önskemål, så att det finns aktiviteter som passar både män och kvinnor samt utifrån individuella behov och önskemål. Bedömningen är att årsmålet kommer att uppfyllas.								
  Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering				84 %		98 %	Öka	2018
  Andel brukare inom socialpsykiatri som inte upplever diskriminering				92 %		98 %	Öka	2018
  Andel brukare som inte upplever diskriminering inom förskolan och familjedaghem				98 %		98 %	Öka	2018
Analys								
Indikatorn mäts ifrån enkätfrågan om vårdnadshavarens upplevelse av diskriminering i stadsdelsnämndens brukarundersökningar för förskolan och för familjedaghem. Inga resultat finns ännu att presentera för året.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska i samverkan med civilsamhället och genom befintliga mötesplatser verka för att nå och stärka kunskaperna hos fler föräldrar om barn och ungas rättigheter. Kommunstyrelsen ska vara behjälplig i arbetet	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Flickor och pojkar i förskolan utvecklar förståelse för vårt samhälles grundläggande demokratiska värden

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Likabehandlingsplanerna följs upp, utvärderas, hålls aktuella och revideras utifrån barngruppernas specifika behov. Förskolorna bidrar till likvärdighet samt breddar barnens lekmönster och intressen.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förskolorna kartlägger barngruppernas för att främja barns lika rättigheter, intressen, relationer och utvecklingsmöjligheter	2018-01-01	2018-12-31	
 Redovisa när barnsäkerhetsrund är utförd.	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Stadsdelsnämndens verksamheter utgår från mänskliga rättigheter, är fria från diskriminering och alla som kommer i kontakt med nämndens verksamheter bemöts likvärdigt

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

Alla som har kontakt med förvaltningens verksamheter bemöts med kunskap och respekt.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

● Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar med att uppfylla kommunfullmäktiges mål genom att barnperspektivet uppmärksammas i alla de ärenden där barn direkt eller indirekt berörs. Enheterna inom avdelningen för social omsorg har ett barnperspektiv i all myndighetsutövning som direkt eller indirekt berör barn. Förvaltningen bedömer att målet för verksamhetsområdet och underliggande nämndmål kommer att uppnås under året.

Stadens program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad och de stöd som ges från MR-kansliet och stadens barnrättsombudsman är ett viktigt stöd för utvecklingen.

Enheterna inom avdelningen för social omsorg har ett barnperspektiv i all myndighetsutövning som direkt eller indirekt berör barn. Arbete med att implementera socialförvaltningens stödmaterial kring barnkonsekvensanalyser pågår sedan 2017. Barnkonsekvensanalyser checklistor kommer att användas i beslut och bedömningar som starkt påverkar barnen, exempelvis beslut kring boende. Bidragshushåll med barn beviljas beviljats extra bistånd för att möjliggöra sommaraktiviteter i enlighet med kommunfullmäktiges beslut.

Myndighetsutövningen för funktionsnedsatta arbetar aktivt i stadens utvecklingsarbete med att skapa verktyg för att förbättra delaktigheten för barn i biståndshandläggning och uppföljning av insatser. Medverkan i utvecklingsarbetet får en spinnoff-effekt så att barnens delaktighet uppmärksammas mer i det dagliga arbetet. I praktiken innebär detta att planera kommunikationen med barnet tillsammans med föräldrarna, att alltid träffa barnet under utredning och uppföljning och att använda kommunikationsverktyg som är anpassade utifrån barnets förmåga.

Barn- och ungdomsenheten fortsätter sitt arbete med Västernorrlandsmodellen. Modellen innebär att barn som varit aktuella på enheten intervjuas i syfte att ta tillvara på barnets erfarenheter och syn på sin tidigare kontakt med enheten. Barn- och ungdomsenheten arbetar med resultatet av intervjuerna och erfarenheterna ligger till grund för enhetens vidare utvecklingsarbete vad gäller att förstärka barnperspektivet.

Socialsekreterargruppen på vuxenenheten har ett pågående arbete med att stärka barnperspektivet och att synliggöra barnen i vuxenutredningarna. Enheten utreder föräldrars eventuella beroendeproblematik på uppdrag av barn- och ungdomsenheten.

Inom myndighetsutövningen för vuxna inom socialpsykiatrin testas den utvecklade modellen av DUR (utredningsverktyg) som särskilt har tagits fram för att barn till biståndssökande föräldrar ska uppmärksammas.

Nämndmål:

Stadsdelsnämndens verksamheter beaktar barnperspektivet och uppfyller de krav som anges i FN:s barnkonvention

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Stadsdelsnämndens verksamheter tar tillvara barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention. Barnens synpunkter och behov är synliga i alla beslutsunderlag som berör barn.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Socialtjänstens myndighetsutövande enheter uppmärksammar barnperspektivet i alla ärenden som direkt eller indirekt berör barn. För att säkerställa att så sker i alla ärenden får enheterna i uppdrag att i sina tertiärrapporter och verksamhetsberättelser redogöra för hur arbetet enligt barnkonventionens intentioner fortgår, vilka rutiner som finns och hur man följer upp att dessa efterlevs.	2017-04-21	2018-12-31	
Analys Berörda enheter har redovisat sitt arbete på enhetsnivå i tertiärrapport 1.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar med att uppfylla stadens mål genom att samtliga verksamheter arbetar för att uppmärksamma våld i nära relation. Förvaltningen bedömer att målet för verksamhetsområdet samt underliggande nämndmål kommer att uppfyllas under året.

Arbete pågår med att erbjuda medarbetare i förskolan och socialtjänstens verksamheter utbildning i att upptäcka våldsutsatthet och hedersrelaterat våld och förtryck hos barn så väl som vuxna.

Alla som vänder sig till förvaltningen efter att ha utsatts för våld av en partner i en nära relation får träffa en socialsekreterare i teamet mot våld i nära relation för utredning av våldet och bedömning av insats utifrån våldet. Vid behov beviljas insats i form av skyddat boende och/eller insats i form av kontakt med stödperson i teamet. Barnperspektivet beaktas genom ett nära samarbete med barn- och ungdomsenheten. Teamet för våld i nära relation har även en rådgivande funktion för andra avdelningar och enheter.

Under första tertialen 2018 har 61 personer (58 kvinnor och tre män) haft kontakt med förvaltningen rörande behov av stöd eller andra insatser i samband med våld i nära relationer. Av dessa har 13 personer (12 kvinnor och en man) varit placerade i skyddat eller annat boende. Av dessa hade 10 personer ett eller flera barn med sig i placeringen. Sammanlagt har 17 barn varit medplacerade under perioden.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel medarbetare som gått utbildning kring att upptäcka barn som upplever våld i nära relation samt hedersrelaterat våld, konsekvenser av det och hur man kan prata om detta						50 %	Tas fram av nämnden	2018
  Andel medarbetare som har genomgått utbildning om att upptäcka våldsutsatthet och konsekvenser av detta inkl särskilt utsatta grupper						50 %	Tas fram av nämnden	2018
  Antal personer som utsatts för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten				124 st		100 st	tas fram av nämnden	2018

Nämndmål:

Hägersten-Liljeholmen är ett stadsdelsområde där ingen behöver vara rädd för våld

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Våldsutsatta personer som kommer i kontakt med förvaltningens verksamheter får stöd och skydd utifrån sina behov. Den våldsutsatta möter medarbetare i nämndens verksamheter som har kompetens att uppmärksamma situationen och ge rätt vägledning.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Inrätta ett Relationsvåldscentrum för region sydväst tillsammans med stadsdelsförvaltningarna Älvsjö och Skärholmen, med Skärholmen som vårdstadsdel. Under året ses även möjligheterna att sammanföra respektive stadsdelsförvaltnings Relationsvåldsteam över.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Arbetet pågår enligt planen. Gemensamt RVC och RVT startar troligen i augusti 2018 i Skärholmen med Skärholmens SDF som vård.			
 Relationsvåldsteamet inom Enheten för ekonomiskt bistånd ska erbjuda socialtjänstens enheter utbildning och information om hur våld upptäcks och våldsutsatta uppmärksammas.	2018-01-01	2018-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Analys Relationsvårdsteamet har framarbetat en presentation som erbjuds till stadsdelens enheter. .			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla

● Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet genom att erbjuda individuellt anpassade stödinsatser till personer med funktionsnedsättning. Utförarenheterna inom funktionsnedsättningsområdet bedriver ett aktivt utvecklingsarbete kring att öka brukarnas delaktighet och självständighet. Förvaltningen bedömer att målet för verksamhetsområdet samt underliggande nämndmål kommer att uppfyllas under året.

Antalet personer som ansöker om insatser med anledning av funktionsnedsättning har ökat och vid senaste mättillfället visar sammantaget på ökade prestationer. Målgruppens behov och övriga sociala situation har förändrats över tid. Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar är vanliga men även missbruksproblematik och andra sociala problem förekommer mer frekvent. Det råder fortsatt osäkerhet om rättspraxis rörande assistansersättning vilket skapar oro och osäkerhet.

Förvaltningen arbetar för flera organisatoriska förändringar bland utförarenheterna. Samtliga är förändringar som syftar till att möjliggöra utveckling så att verksamheterna kan möta de krav som ställs nu och i framtiden och fortsätta att vara attraktiva för både brukare och medarbetare.

Utförarverksamheterna inom funktionsnedsättningsområdet medverkar i EU-projektet DigIT som kommer att avslutas sommaren 2018. Projektet har syftat till att skapa bättre förutsättningar för delaktighet och medbestämmande med hjälp av digital teknik. Verksamheterna har utsett DigIT-ombud som fungerar som förmedlare i personalgrupperna och stödjer användandet av olika digitala kommunikationshjälpmedel.

Gruppbestäderna har fått medel till att under 2018 utveckla ett material om makt och tillgänglighet och vilka rättigheter som brukare har.

De dagliga verksamheterna Steget framåt och Glasade gången har en tydlig inriktning mot att de brukare som kan och vill ska närma sig den öppna arbetsmarknaden. Glasade gången har ett samarbete kring praktikplatser och subventionerade anställningar med Jobbtorg Stockholm inom ramen för Iwork.

Utförarenheterna fortsätter under 2018 att erbjuda sina medarbetare olika typer av utbildningar inom ramen för kompetensutvecklingsstrategin. I mars deltog 250 medarbetare i föreläsning om mänskliga rättigheter och kommunikation.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Andel nöjda brukare - Daglig verksamhet (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)				89 %		88 %	88 %	2018
● Andel nöjda brukare - korttidsboende (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)				96 %		95 %	90 %	2018
● Andel nöjda brukare - LSS-boende, vuxna och barn (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)				88 %		88 %	88 %	2018
● Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)				93 %		93 %	89 %	2018
● Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de har en fungerande bostad (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)				89 %		88 %	tas fram av nämnden	2018
● Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)				76 %		77 %	77 %	2018
● Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att stadens inne och utemiljö är tillgänglig och användbar. (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)				76 %		75 %	tas fram av nämnden	2018
● Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)				95 %		91 %	91 %	2018

Nämndmål:

Den interna och externa kommunikationen kännetecknas av att den är aktiv, tillgänglig och trovärdig.

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

Andelen invånare som vet var information finns för att komma i kontakt med stadens verksamheter ska öka.

Andelen medarbetare som har tillgång till den information de behöver för arbetet ska öka.

Analys

Målet bedöms att uppnås under året. Kommunikationsenheten arbetar kontinuerligt med de prioriterade kommunikationskanalerna och informationen på stadens webbplats och stadsdelsförvaltningens sociala medier har uppdaterats kontinuerligt. Projektet för att föra över information om förskolorna till en ny mobilanpassad version av funktionen Hitta Service på stockholm.se som tidigare pausats centralt i staden har nu återupptagits.

När det gäller stadsmiljöfrågor pågår arbetet med att nå berörda målgrupper och allmänhet med information om planerade och pågående upprustningar på ett så effektivt sätt som möjligt. Inför upprustningen av Krausparken samlades synpunkter in via en digital enkät, som hela 100 personer i olika åldrar svarade på. Informationen om upprustningen spreds genom media, sociala medier, anslag på plats och direktutdelade blad i brevlådan till närboende. Även informationen om möjligheten att stadsodla nådde ut mycket bra, och resulterade i ett stort intresse och engagemang i att bilda odlargrupper.

Arbetet för att göra det lättare att hitta relevant intern information för medarbete och chefer inom stadsdelsförvaltningen pågår och går framåt, Som exempel kan nämnas att andelen medarbetare som nås av de interna nyhetsbrev ökar kontinuerligt.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Information på jämför service, webb och intranät ska uppdateras kontinuerligt samt ses över en till två gånger per år.	2017-01-01	2018-12-31	
Analys Arbetet fortgår enligt plan.			

Nämndmål:

Personer med funktionsnedsättning lever ett självständigt liv och deltar på lika villkor i samhället

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Kvinnor och män med funktionsnedsättning som beviljas stödinsatser av socialtjänsten ska vara nöjda med den insats som beviljats samt uppleva att de kan påverka utformningen av insatsen.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Bedriva verksamhet på eftermiddags/kvällstid för ungdomar 13-17 år med funktionsnedsättning.	2015-01-01	2018-12-31	
Analys Verksamheten pågår.			

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 De skillnader i nöjdhet som finns mellan kvinnor och män i resultaten från stadens brukarundersökningar inom funktionsnedsättning analyseras och insatser vidtas för att höja nöjdheten och utjämna könsskillnaderna.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Kommer att genomföras när undersökningens resultat har redovisats.			
 Förvaltningen gör, tillsammans med Skärholmens och Älvsjö stadsdelsförvaltningar en översyn för att undersöka förutsättningarna för en samlad organisation vad gäller assistansverksamhet. Om översynen stöder en gemensam organisation så är avsikten att den ska genomföras under 2018.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Förvaltningen har kontakt med de andra förvaltningarna angående ett samarbete men detta har ännu ej lett till något konkret resultat.			
 Förvaltningen ska initiera en brukarstyrd tillgänglighetsinventering inom ramen för feriearbete för ungdomar i syfte att ta reda på hur väl socialtjänsten är tillgänglig för olika typer av funktionsnedsättningar.	2017-01-01	2018-12-31	
Analys Aktiviteten kommer att genomföras under sommaren 2018. En grupp feriearbetande ungdomar kommer att genomföra inventeringen.			
 Se över möjligheten till taktila skyltar inom stadsdelsområdet.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Aktiviteten ska genomföras senare under verksamhetsåret i ett projekt som anses lämpligt.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till målet genom ett långsiktigt arbete för att öka invånarnas inflytande.

2018 har förvaltningen fått uppdraget att undersöka förutsättningarna för, och därefter arrangera evenemanget Trekantens dag. Detta ska göras i samverkan med det lokala föreningslivet och andra berörda aktörer i närområdet och inom staden, i syfte att stärka kontakten med det civilsamhället och öka invånarnas möjlighet att komma i kontakt med de förtroendevalda. Förutsättningarna för att arrangera Trekantens dag har bedömts vara goda, och datumet den 20 maj klockan 13-16 har valts med hänsyn till andra arrangemang i stadsdelsområdet. Ett framträdande tema under dagen kommer vara sjön Trekanten och miljön i och runt sjön.

Närmiljövandringarna i Västertorp och Fruängen i mars genomfördes med ett inledande tillfälle till dialog med allmänheten på temat lokala trygghetsfrågor. Vidare planeras att stadsdelsförvaltningen och stadsdelsnämnden ska medverka vid Västertorps marknad den 2 juni för att informera och ta upp synpunkter, i samverkan med Västertorp företagarförening. Även ett dialogmöte i samverkan med föreningar och andra som arbetar med målgruppen

äldre ska genomföras i Axelsberg den 13 juni, tema förebyggande insatser för äldre. Vid Parkernas dag den 25 augusti planeras dessutom ett tillfälle till medborgarmöte för stadsdelsnämnden, i samband med firandet av Fruktparken 20 år.

I april genomfördes ett möte med lokala föreningar på temat samverkan kring det initiala sociala stödet till nyanlända.

När det gäller ungas delaktighet följer stadsdelsförvaltningen de riktlinjer som beskrivs i Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad, som slår fast att barn och ungas rättigheter och inflytande ska genomsyra alla stadens verksamheter. Inom den öppna fritidsverksamheten har nämnden utökat ungdomarnas delaktighet överlag, bland annat genom att starta gårdsråd

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel stockholmare som har förtroende för stadsdelsförvaltningen i det område där de bor				37 %		40 %	42	2018
Analys Indikatorn mäts genom stadens demokratiundersökning som presenteras i november. Resultaten för år 2018 kommer att redovisas i verksamhetsberättelsen. Målet bedöms uppnås.								
  Andel stockholmare som vet hur de kan påverka beslut som rör deras närmiljö				19 %		20 %	25	2018
Analys Indikatorn mäts genom stadens demokratiundersökning som presenteras i november. Resultaten för år 2018 kommer att redovisas i verksamhetsberättelsen. Målet bedöms uppnås.								

Nämndmål:

Invånare är delaktiga och har möjlighet att påverka

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Andel invånare som har förtroende för stadsdelsförvaltningen i det område där de bor ökar och andel brukare som upplever delaktighet i nämndens verksamheter ökar.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Stärk kontakter med det lokala civilsamhället.	2017-01-01	2018-12-31	
Analys Civilsamhället bjuds in att medverka och samverka kring arrangemang som bland annat Trekantens dag, dialog om äldre frågor och Parkernas dag, men även kring uppdrag som introduktion av nyanlända.			
 Öka invånarens möjlighet att komma i kontakt med de förtroendevalda.	2017-01-01	2018-12-31	
Analys Under året har arbetet för att sprida information om stadsdelsnämnden i förvaltningens egna kanaler och lokala medier fortsatt. Information om stadsdelsnämndens öppna möten sprids som evenemang på Facebook och via evenemangskalendariet i den lokala nyhetssajten Bättre Stadsdel. Stadsdelsförvaltningens månadsannonser med information			

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
till allmänheten anslås med hjälp av dagliga verksamheten Nätverket som affisch på samtliga offentliga anslagstavlor i området. Dessutom sprids de i samverkan med föreningar, bibliotek, medborgarhus och andra nätverkspartners. Tillfällen till medborgarmöten har planerats in i anslutning till externa evenemang och aktiviteter.			
 Öka ungas möjligheter till inflytande och delaktighet i nämndens verksamhetsområde	2017-01-01	2018-12-31	
Analys Aktiviteten fortgår enligt plan.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning

 Uppfylls helt

Analys

En stor del av stadsdelsnämndens inköp har gått genom centralt och gemensamt upphandlade ramavtal där krav ställts för en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar stad. Stadens program för upphandling och inköp följs. Vid upphandlingar har relevanta krav ställts på bemanning, kompetens samt arbetsvillkor för de anställda. Införandet av e-handel har uppmärksammat vikten av avtalstrohet och har under året ytterligare ökat den.

I samband med att avtal löper ut har nämnden i god tid haft möjlighet att ta ställning till om verksamheten ska upphandlas på nytt eller om verksamheten ska återtas i egen regi.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flicko r	Perio dens utfall VB 2017	Progno s helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel elektroniska inköp	52 %			41 %	55 %	65 %	Tas fram av nämnden	Tertial 1 2018
  Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	100 %			100 %		85 %	85%	2018

Nämndmål:

Vid offentliga upphandlingar ställer stadsdelsnämnden krav som bidrar till social, miljömässigt och ekonomisk hållbar utveckling

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Tydliga krav i förfrågningsunderlag och avtal. Systematiska avtalsuppföljningar. Ökad andel elektroniska inköp.

Analys

Tydliga krav ställs i förfrågningsunderlag där så är möjligt och avtal följs upp systematiskt. Förvaltningen arbetar för att öka andelen elektroniska inköp.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Arbeta aktivt för att öka andelen elektroniska inköp	2018-01-01	2018-12-31	
 Genomföra systematiska avtalsuppföljningar	2018-01-01	2018-12-31	

Uppföljning av ekonomi

Uppföljning av driftbudget

Netto (Mnkr)	Utfall	Budget	Prognos	Avvikelse budget prognos	Prestationsförändring	Avvikelse budget efter prest förändring
Nämnd- o. förvaltningsadministration	15,2	50,8	50,8	0,0	0,0	0,0
Individ- och familjeomsorg	55,6	157,7	166,4	-8,7	0,0	-8,7
varav barn och ungdom	27,5	80,9	84,3	-3,4	0,0	-3,4
varav vuxenomsorg	12,0	25,8	31,1	-5,3	0,0	-5,3
varav socialpsykiatri	16,1	51,0	51,0	0,0	0,0	0,0
Stadsmiljöverksamhet	4,2	14,1	14,0	0,1	0,0	0,1
Avskrivningar	2,9	9,5	9,5	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,3	0,5	0,5	0,0	0,0	0,0
Förskoleverksamhet	221,8	675,9	662,2	13,7	-12,7	1,0
Äldreomsorg	186,9	591,1	593,7	-2,6	0,0	-2,6
Stöd o. service till personer m. funktionsnedsättning	112,1	333,1	329,6	3,5	0,0	3,5
Verksamhet för barn, kultur och fritid	5,4	29,8	29,5	0,3	0,0	0,3
Arbetsmarknadsåtgärder	2,6	11,7	11,6	0,1	0,0	0,1
Ekonomiskt bistånd	17,9	65,4	65,4	0,0	0,0	0,0
varav handläggning	5,9	15,6	20,0	-4,4	0,0	-4,4
Övrig verksamhet	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa SDN	626,3	1939,6	1933,2	6,4	-12,7	-6,3
Beräknade budgetjusteringar						0
Förändring av fond (- ökning, + minskning)						6,3
Summa SDN efter beräknade budgetjusteringar och resultatdispositioner						0,0

Prognosen visar ett underskott på 6,3 mnkr före resultatdispositioner. Underskott finns inom äldreomsorg och individ- och familjeomsorg. Efter resultatdispositioner redovisas ingen avvikelse mot budget.

Genomsnittligt antal tomma dygn		Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Snitt
Fruängens vård- och omsorgsboende (varav 16 lägenheter är en stängd avdelning)	Demens	21,00	22,00	20,30										21,10
Trekantens servicehus		5,00	6,00	6,00	7,00									6,00
Fruängsgårdens servicehus		32,00	36,00	36,00	37,00									35,25

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Prognosen visar ett överskott med 3,5 mnkr jämfört med budget. Överskottet finns främst inom utförarsidan och beror till stor del på att intäkter från försäljning av platser genererar ett överskott.

Beställarenheten funktionsnedsättning visar ett underskott med 2,0 mnkr jämfört med budget. Underskottet beror på de kraftigt ökade kostnaderna för persontransporter.

Tabellen nedan visar antal placeringar där prestationsersättning utgår samt antalet unika personer.

Antal	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Placeringar	512	517	535									
Unika personer	349	355	366									

Verksamhet för barn, kultur och fritid

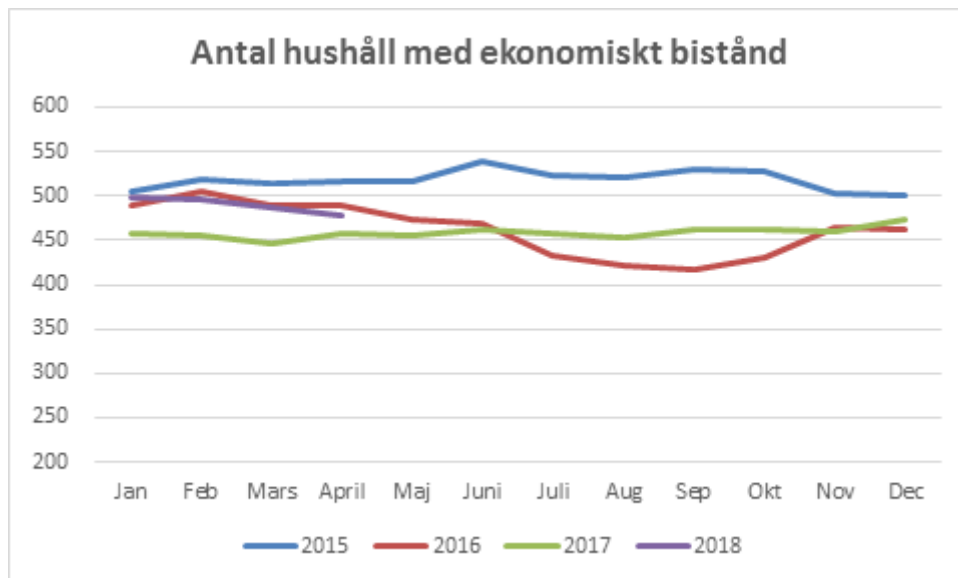
Prognosen för barn, kultur och fritid visar ett överskott med 0,3 mnkr jämfört med budget, vilket är oförändrat i jämförelse med föregående prognos. I verksamhet för barn, kultur och fritid ingår verksamheter för barn- och ungdom (avdelningen för samhällsplanering), kolloverksamhet och kultur- och föreningsbidrag (förskoleavdelningen).

Arbetsmarknadsåtgärder

Prognosen för arbetsmarknadsåtgärder visar ingen avvikelse mot budget.

Ekonomiskt bistånd

Prognosen för ekonomiskt bistånd visar ingen avvikelse mot budget, vilket är oförändrat i jämförelse med föregående prognos.

Antal hushåll med ekonomiskt bistånd

Jan	Feb	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
498	496	488	477								

Resultatenheter

Inom stadsdelsnämnden finns tio resultatenheter, tre inom förskolan, en inom äldreomsorg samt sex inom social omsorg, se bilaga 1. Ett sammantaget överskott om 14 mnkr fördes över från 2017. För årets resultat redovisar resultatenheterna ett underskott om 6,2 mnkr och totalt så beräknas 7,7 mnkr att föras över till 2018.

Resultatenheter ska föra över hela sitt resultat, både över- och underskott, till följande år. Överföringen får som mest motsvara 5 procent av bruttobudgeten innevarande år. Resultatfondens ackumulerade överförda överskott får maximalt motsvara 10 procent av bruttobudgeten. En förutsättning är att resultatenheten har uppfyllt sina åtaganden. Överskott får ackumuleras och föras över under flera år. Underskott ska täckas senast under nästkommande år, annars ska nämnden upplösa resultatenheten i samband med bokslutet.

Tabellen nedan innehåller avrundningsdifferenser.

Mnkr	Resultatöverföring från 2017	Resultat 2018	Resultatöverföring till 2019
Förskoleverksamhet	1,8	-4,6	-2,8
Social Omsorg	12,4	0,0	12,4
Äldreomsorg	-0,3	-1,7	-1,9
Summa	13,9	-6,3	7,7

I enlighet med verksamhetsplan för 2018 har förskoleverksamheten genomgått en genomlysning, i syfte att under 2019 inta en ny organisationsstruktur. Nuvarande tre resultatenheter föreslås bli tio mindre enheter. I förslaget ingår också en Bibass-enhet som omfattar specialpedagogiskt stöd, öppen förskola, allmän förskola och förebyggande föräldrastöd

Fruängsgårdens servicehus, som är resultatenhet inom äldreomsorgen, prognostiserar ett underskott för andra året i rad. Eftersom enhetens resultat för 2018 inte kan täcka underskottet på 0,3 mnkr från 2017, kommer resultatenheten att upplösas i samband med bokslut 2018. Det prognostiserade underskottet på 1,9 mnkr kommer att belasta nämnden under 2019.

Investeringar

Stadsdelsnämnden har i budget 2018 tilldelats 32,5 mnkr för investeringar. Investeringsmedlen fördelas enligt nedan:

Mnkr	Budget 2018	Prognos T1
Svandammsparken	7	7
Blomsterdalen	0,5	0,5
Reinvesteringar i parker	0,6	0,6
Övrigt	7	7
Parkinvesteringar, totalt	15,1	15,1
Klimatinvesteringar	15,2	15,2
Maskiner och inventarier	2,2	2,2
Summa	32,5	32,5

Parkinvesteringar

Budgeterade medel på 15,1 mnkr kommer att användas till upprustning av Svandammsparken, projektering av Blomsterdalen samt mindre parkinvesteringar och reinvesteringar såsom tillgänglighetsåtgärder, upprustning av trappor och ramper för att skapa förutsättningar för delaktighet i användandet av den fysiska utemiljön.

Klimatinvesteringar

Budgeterade medel för klimatinvesteringar på 15,2 mnkr kommer att användas för ledbelysning på förskolor och ett vård- och omsorgsboende, utbyte av äldre vitvaror samt inköp av elcyklar till tjänsteresor.

Inventarier och maskiner

Stadsdelsnämndens budget för inventarier och maskiner är 2,2 mnkr.

Försäljningar av anläggningstillgångar

Inte aktuellt för stadsdelsnämnden.

Betydande projekt som inte är investeringar

Inte aktuellt för stadsdelsnämnden.

Omslutningsförändringar

Stadsdelsnämnden redovisar omslutningsförändringar med 44,2 mnkr enligt nedan.

Omslutningsförändring (mnkr)	Kostnader	Intäkter
<i>Individ- och familjeomsorg</i>		
Migrationsverket, avser ensamkommande flyktingbarn	30,0	-30,0
Hysesintäkter	4,6	-4,6
<i>Äldreomsorg</i>		
Stimulansmedel för utökad bemanning	8,1	-8,1
Demenssteam beställare	0,4	-0,4
Demenssteam utförare	0,3	-0,3
<i>Kultur- och fritidsverksamhet</i>		
Sommarlovsaktiviteter	0,8	-0,8
Summa	44,2	-44,2

Budgetjusteringar

Nämnden begär inga budgetjusteringar i denna tertialrapport.

Medel för lokaländamål

För 2018 utgår ett bidrag för lokaler inom förskolan med hög hyra. Bidraget utgår med 80 procent av den del av hyran som ligger mellan 1 729 kr - 2 500 kr/kvm och 40 procent för den del av hyran som överskrider 2 500 kr/kvm. Bidraget fördelas via budgetjustering. För 2018 beräknar Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd erhålla cirka 14,7 mnkr i bidrag för höga hyror inom förskolan.

Analys av balansräkning

Görs i tertialrapport 2 och i verksamhetsberättelsen.

Synpunkter och klagomål

Förskola

Förskolorna har hanterat de flesta synpunkter, klagomål och förslag, främst på respektive enhet för att snabbt åtgärda eventuella brister. Det är viktigt att frågor som berör förskolorna hanterats lokalt inom enheten. På så sätt har eventuella fel och brister kunnat hanteras snabbt och rutiner justerats. Skriftliga synpunkter diarieförs. Anmälning om kränkningar redovisas särskilt.

Hittills har 3 synpunkter diarieförts gällande förskoleverksamheten, en gällande integritet, en om en förskolas måltider samt en gällande arbetsmiljö och kvalitet.

Social omsorg

Under året har det inkommit 8 skriftliga klagomål rörande avdelningen för social omsorg. Av dessa klagomål rör 7 myndighetsutövning och en bostad med särskild service. Klagomålen har hanterats vid respektive enhet.

IVO har begärt yttrande rörande klagomål i ett enskilt ärende.

4 rapporter enligt lex Sarah från verksamheter i egen regi och en information om rapportering enligt lex Sarah från privat utförare har inkommit. 2 rapporter har rört utförarverksamheter inom funktionshinderområdet och 2 har rört myndighetsutövning inom socialtjänsten.

Samhällsplanering

Under året har 181 synpunkter i form av beröm, fråga, idé och klagomål gällande stadsmiljöfrågor registrerats från invånare inom stadsdelsområdet. Av dessa var rubricerades tio ärenden som medborgarförslag. Felanmälningarna ingår inte i det redovisade antalet då de går direkt till driftportalen.

Synpunkter registreras via stadens ärendehanteringssystem Synpunktsportalen samt den tillkopplade appen Tyck till. Systemet möjliggör för invånare att direkt via nätet rapportera in synpunkter av olika slag och det bidrar till att inkomna ärenden besvaras och åtgärdas snabbare då rätt tjänsteman genast kan ta del av ärendet. Inkomna synpunkter handlar ofta om frågor kring nedskräpning, snöröjning och önskemål om åtgärder i parker.

När inkomna synpunkter berör andra förvaltningar i staden vidarebefordras de omgående. Synpunkter som berör investeringar genomförs utifrån tillgängliga resurser. Avdelningen strävar alltid efter att besvara och åtgärda inkomna synpunkter så snart som möjligt. Synpunktsportalen är ett viktigt verktyg i detta arbete.

Äldreomsorg

Under året har det inkommit sex skriftliga och registrerade synpunkter på äldreomsorgen. Av dessa har två synpunkter gällt vård- och omsorgsboende, som handlat om vården samt om information och bemötande. Två synpunkter har gällt insatser som utförts av privata hemtjänstutförare. Ett klagomål har gällt trygghetslarm på servicehus samt en synpunkt på beställarenheten äldres bemötande.

Information enligt lex Sarah, om brister i omvårdnaden, har inkommit från en privat hemtjänstutförare.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Anders Carstorp (Huvudansvarig)	2018-05-16
Lars Wennberg (Ansvarig)	2018-05-16